

ASUMINEN & YHTEISKUNTA

1/2019

**Myytti asumistuen
vaikutuksesta
asumiskustannuksiin
s. 4**

**Asunto-
rakentaminen
supistuu
s. 3**

**Mihin asti
Heka
keskittyy?
s. 5**

**ARA-päivän
antia
s. 6-7**

Asukasliitto ry
 Vuosaarentie 6 a B, 00980 Helsinki
 p. 045 132 8404 (toimisto)
 asukasliitto@asukasliitto.fi
 www.asukasliitto.fi

Asukasliitto on vuonna 1974 perustettu valtakunnallinen, kaikkia asumismuotoja edustava järjestö. Liitto neuvoa vuokra-asukkaita, osakeyhtiön osakkaita, asumisoikeusasukkaita, asukkaiden yhdistyksiä sekä asukas- ja talotoimikuntia. Liitto tuo esille asukkaiden näkökulman ja reagoi asuntopolitiikan muutoksiin mm. antamalla lausuntoja. Liitto tarjoaa koulutusta, järjestää seminaareja ja asukastapahtumia.

Jäsenmaksu vuonna 2019 on 28 euroa/henkilöjäsen. Yhdistyksen jäsenmaksu jäsenmäärästä riippuen 40-45 euroa.

Asukasliiton puhelinneuvonta kaikille
 p. 0600 972 72 (puhelun hinta 1,69 e/min + pvm)

Jäsenten oma neuvontapuhelin
 p. 050 339 1150

Puhelinneuvonta arkisin klo 10–14.

Puheenjohtaja
 (tiedotus ja lehdistö)
 Hans Duncker, puh. 050 308 2321

Varapuheenjohtaja
 Tarja Rantanen

Toiminnanjohtaja
 Carita Kärkinen

Asukasliiton hallitus 2019–2020

Pasi Anttonen, Katja Karjalainen, Carita Kärkinen, Isko Laurell, Unto Nikula, Martti Poutanen, Tapani Raatikainen, Riitta Salasto

ASUMINEN & YHTEISKUNTA

Asuminen & yhteiskunta 1/2019

Päätoimittaja: Risto Kolanen
 P. 0400 204 844
 risto.kolanen@pp.inet.fi (juttuideat, tekstit)
Toimituksen kuva- ja uutisposti:
 asuminyhteiskunta@gmail.com
Toimitus: Unto Nikula, Riitta Salasto

Kuvaaja: Katja Karjalainen
Kuvaaja & oikoluku: Carita Kärkinen
Kierrätysidean kuvat ja teksti: Minna Huvi

Numerossa avustivat: Lauri Ahonen, Mikko Auerniitty, Hans Duncker, Tomi Hämäläinen, Jorma Koskinen, Joonas Kurppa, Isko Laurell, Niklas Litmila, Pihla Liukkonen, Pertti Nisonen, Susanna Mäenpää, Henri Ramberg, Arto Salmela, Riku Suonio ja Jari H.K. Virtanen.

Kannen kuva: Carita Kärkinen, Paloheinä, Helsinki

Painopaikka: Salon Lehtitehdas 2019
Painosmäärä: 3 500 kpl

Mitkä vaalit olivatkaan tulossa?

Palmusunnuntaina 14. huhtikuuta pidetään maassamme eduskuntavaalit. Tämän tiedämme, mutta mikä tulee olemaan vaalien kärkiteema, on vielä epäselvää. Eri puolueiden painopisteemat ovat moninaiset. Tällä hetkellä johtaa kirkkaasti seniorikansalaisten luvattoman huono kohtelu. Mukana näissä raveissa on selkeästi myös erilaisilla ker-toimilla juosten maahanmuutto, varhaiskasvatus, terveydenhoito... luetteloa voisi huoleta vielä jatkaa.

Missä on asuminen? Hieman herättää kummastusta, etteivät asuminen kalleus ja laatuongelmat ole profiloituneet yhdenkään puolueen ykköskategoriaan. Minua askarruttaa se, mikä on syy tällaiseen syrjään laittoon. Onko syy se, että puolueet ovat yksinkertaisesti niin sanotusti "heittäneet pyyhkeen kehään"?

Vai onko tässä käynyt niin, että asuminen hintakehitys armaassa Suomessamme on niin kompleksinen, että kukaan ei ole löytänyt yksinkertaista ja iskevää tapaa vi-noutuman korjaamiseksi, saati sen selittämiseksi valitsijakunnalle. On ilmeisesti monien asioiden summa, että puolueet aristelevat tarttua aiheeseen sen edellyttämällä teholla.

Monenkirjava tilanne. Asunto-markkinoille on vaivihkaa hiipinyt uusi tilanne. Se, että vuokra-asuntojen hinnat nousevat suhdanteista riippumatta, on aksiooma, jota ei liiemmälti tarvitse avata. Hyvät suhdanteet nostavat vuokria, kun työssä käyvillä on varaa maksaa ja

huonoina aikoina asumistuki antaa sen nostovarain. Samoin omistuspuo-lella uudistuotannon kohdalla hinnat on jo erilaisin kikkakonstein ruuvattu niin korkealle, että ihan hirvittää.

Se varsinainen massa on vanhoissa asunnoissa. Sillä sektorilla kehitys on ollut mielenkiintoinen ja jossain määrin myös huolestuttava. Hintakehitystä pohjusti tämän vuosituhanen ensimmäiset 7 li-havaa vuotta. Sinä aikana tulivat asuntojen hinnat ylöspäin koko maassa keskiarvoisesti kokonaiset 30 inflaatiokorjattua prosenttia.

Vuodesta 2010 on sitten tultu pääsääntöisesti alaspäin, joskaan ei yhtä jyrkästi. Kaksi kolmasosaa tämän vuosikymmenen kaupoista on tehty alenevin hinnoin ja koko maan keskiarvo on -4 %. Tämä on koskettanut myös pääkaupunkiseutua. Espoo on tätä 4 % keskiarvoa, mutta esimerkiksi Vantaa jo -6 %. Nousijoita koko maassa ovat Turun ja Tampereen keskustat +15 %.

Toinen selkeä trendi on liikenne-nyhteyksien merkityksen kasvu. Vuosikymmenen alussa oli Westend selkeästi kallein alue Espoossa. Nyt on Tapiola Länsimetron alue 20 % kalliimpi kuin Westend.

Vaalien pitäisi avata muutama asuminen solmu. Asukasliiton mielestä tärkeää olisi saada maahan sellainen hallitus, joka ainakin jossain määrin suitsii markkinaliberalismia. Keinot eivät ole sinällään kovinkaan kummoiset.

Aloitetaan siitä, että ARA-perusteisessa vuokra-asuntotuotannossa ohjataan aikakin jyrkästi asumis-

Puheenjohtajan palsta

tuesta tuotantotukeen. Ratkaisumalleja on useampia, mutta eräs järjevin olisi eräänlainen "linkaarimalli". Ei moottoritien hallinnointi poikkeaa tuotanto- ja ylläpitoperiaatteiltaan niin kovin paljoa kerrostalosta. Asumistuen kasvun kuriin saaminen on edelleen se suuri kysymys vuokramarkkinoilla. Ilmiö on rinnastettavissa työttömyyskorvauksiin. Jokainen säästetty euro sataa yhteiskunnan laariin. Totta kai sijoittajan pitää saada tuottoa panostukselleen, mutta on päästävää siitä, että nostamalla vuokria sijoittaja voi diskontata yhä korkeampia tuottoja asumistuen, siis yhteiskunnan ansiosta.

Lopetan itsestäänselvyyteen. Jos ostaa kalliimmalla hinnalla, kuin mitä sitten joutuu myymään, kärsii nykytilanteessa "nettotappion". Muutamankin prosentin korko tekee nopeasti tappion huomattavasti suuremmaksi ja se onkin sitten ihan eri asia.

Hyviä vaaleja lukijoillemme,

Hans Duncker
 Asukasliiton puheenjohtaja

Hallitus ohittaa eduskunnan tahdon

Valtioneuvosto antoi 22.2. vuoden 2019 ensimmäisen lisätalousarvion, jonka yhteä kohtana lisätalousarviossa se päätti pääomittaa hiljattain perustamaansa **Oy Suomen Rata Ab:** 100 miljoonalla eurolla siirtämällä yhtiön taseeseen valtion omistamia osakkeita. Lisäksi osakkeiden realisointi ja osinkotulojen väheneminen aiheuttavat vielä 10 miljoonan euron kulut valtiolle. Menetettyjen tulojen kattamiseksi valtio tekee talousarvion muun muassa ylimääräisen, 73 miljoonan euron tulotuksen **Valtion asuntorahastosta** (VAR).

Eduskunta hyväksyi syksyllä 2018 yksimielisesti eduskunnan tarkastusvaliokunnan laatiman mietinnön asuntopolitiikan kehittämiskohteista. Yksi koskee nimenomaisesti VAR:n asemaa ja sen varojen käyttöä. Eduskunta päätti tuolloin, että se edellyttää hallitukselta, että Valtion asuntorahaston asema säilytetään itsenäisenä ja riippumattomana ja lisäksi rahaston varallisuuden käyttö tulee suunnata asumiseen.

RK, www.kovary.fi

I valet och kvalet

Riksdagsvalet. Pålmsönda- gen den 14. april är det riksdagsval. Detta är klart och entydigt, men de stora valfrågorna är ännu smått diffusa och tematiken brokig. Seniorernas förnedrande misskötsel är självklart tema nummer ett. På agendan finns dock många andra behjärtansvärda frågor som borde behandlas. Boendekostnaderna lyser tills vidare med sin frånvaro. Kanske är det så, att de politiska partierna har gett upp beträffande denna fråga och "slängt yxan i sjön".

Vad önskar vi i Boendeförbundet? För oss är den stora drömmen att få en regering som skulle begränsa marknadsliberalismen kännbart. Visst skall investerare få avkastning på sitt kapital, men de får inte ha möjlighet, att manipulera hyresmarknaden med hjälp av

boendestödet. Sanhället skall inte enkelrättigt stöda marknadsekonomi.

Enkelt att åtgärda bara viljan finns. Vår bostadsmarknad kan göras mera överkomlig med mycket enkla medel. Det gäller att på hyresmarknaden kontinuerligt byta boendestödet till produktionsstöd och samtidigt införa ett livscykel-tänkande, som inte är så olik tekniken man managerar skötseln av t.ex. en motorväg med.

Nytänkande bör dominera. Annors fortsätter vi i en ond cirkel där våra boendekostnader bara ökar, oberoende av besittningsformen.

Ett gott riksdagsval för alla våra läsare,

Hans Duncker
 ordförande

ASUKASLIITON VALTAKUNNALLINEN ASUMISALAN SEMINAARI

Scandic Jyväskylä Laajavuori
 2.-3.11.2019

Ohjelma ja hinnasto seuraavassa lehdessä.
 Ilmoittautuminen alkaa keväällä.

Merja Huovelin - Lusakka, Jyväskylä

Asuntorakentaminen hieman supistuu – hintakehitys vaatimatonta

Kova asuntouutinen

Vuoden 2008 finanssilaman jälkeen pientalovaltainen asuntotuotanto putosi aloituksina noin 35 000 asunnoista vuoden 2014 noin 26 000 aloitukseen. Pientalojen aloitukset putosivat alle puoleen. Sen jälkeisten aloitusten kasvu perustui pienten asuntojen kysyntään, paljolti vuokra-asuntoja. Vuonna 2016 alkoi jo 37 000 asunnon ja viime vuonna 46 000 asunnon rakentaminen, jolloin tosin aloitettu asuntoala oli 20 % pienempi kuin huippuvuosina ennen lamaa.

Rakentaminen vähenee korkealta tasolta tänä ja ensi vuonna, arvioi **Rakennusalan suhdanner ryhmä** (Raksu) 6. helmikuuta julkaistussa raportissaan. Erityisesti vähenee asuinrakentaminen, mutta myös muun rakentamisen ennakoitaan vähenevän. Raksu arvioi, että vuonna 2019 aletaan rakentaa 37 000–39 000 asuntoa. Vuonna 2020 aloituksia tehdään useita tuhansia vähemmän. Uusien asuntojen kysyntää pienentää se, että ulkomainen muuttovoitto on supistunut ja edelleen supistunee.

Korjausrakentamisen määrän arvioidaan kasvaneen vuonna 2018 noin 1 prosenttia ja kasvavan edelleen vuonna 2019 noin 1½ prosenttia. Asuinrakennusten korjaaminen lisääntyy voimakkaammin kuin muiden rakennusten korjaaminen. Rakennusinvestointien hinnat nousivat nopeasti viime vuonna. Hintojen nousu oli yli kaksinkertainen yleiseen inflaatioon verrattuna. Käynnistyvien hankkeiden määrän vähenemisen arvioidaan näkyvän tarjoushintojen nousun hidastumisena tai pysähtymisenä.

Rakentaminen painottuu suurimpiin kasvukeskuksiin, erityisesti Uudenmaan maakuntaan. Uudenmaan osuus kaikista uudistalonrakentamisen aloituksista (m³) oli vuonna 2018 noin kolmannes. Asuntojen aloituksista (kpl) osuus oli tasolla 45 prosenttia. **Rakennusteollisuuden** viime lokakuun asuntotuotantokyselyn Helsingin, Tampereen, Turun, Oulun, Jyväskylän ja Kuopion seutukuntien osuus suunnitelluista aloituksista (rivi- ja kerrostaloasun-

not) on yhteensä yli 90 %. Osuus pysyy kyselyn mukaan samalla tasolla myös vuonna 2019.

Asuntojen hintakehitys

Kolme vuotta laman 2008 jälkeen vanhojen asuntojen hinnat laskivat reaalisesti koko maassa, mutta Helsingissä ja muutamissa kasvukeskuksissa lasku kääntyi nousuun 2015–2016. Siten vuosina 2015–2018 hinnat nousivat reaalisesti Helsingissä ja Tampereella 2,5 % sekä Turussa 1,6 %. Espoossa, Vantaalla ja Oulussa hinnat reaalisesti hieman laskivat, vaikka vähän absoluuttisesti nousivatkin. Mikkelissä, Vaasassa, Kajaanissa ja Kokkolassa reaalilasku oli 5 % tai enemmän ja koko maassa keskimäärin 0,5 %. Uusien asuntojen hinnoista on **Tilastokeskuksella** suhteellisen pieni otanta, mutta esimerkiksi hintakehitys oli heikkoa Itä-Suomen suuralueella.

Kohtalaisessa taloustilanteessa hinnat pysyvät vuonna 2019 suunnilleen edellisvuoden tasolla. Asuntojen hintojen nousua hillitsee asuntotarjonnan kasvu rakentamisen jatkuessa edelleen vahvana. Uudiskohteille on edelleen kysyntää halutuilla alueilla, ellei valmistumassa lähiaikoina ole kovin paljon asuntoja. Joillakin alueilla rakennuttajat ovat viime vuosina käynnistäneet uudishankkeita ”rohkeasti”, maksukykyinen kysyntä ehkä hiljenee. Näitä alueita ovat em. nopeasti hintoja laskeneet alueet ja useat Itä-Suomen suuralueen kaupungit. Asuntojen hintakehitykseen vaikuttaa kuitenkin kiihtynyt suurkaupungistuminen ja hintakehityksen eriytyminen jatkuu edelleen.

Helsingissä asuntojen hinnat ovat nousseet huomattavasti muuta maata nopeammin, minkä lisäksi eri huoneistotyyppistä yksöiden hinnat ovat nousseet nopeimmin. Lama pakotti monet ruokakunnat asumaan ahtaammin kuin ennen. Siten pienimmät asunnot ovat kasvattaneet suosiotaan ja kasvukeskuksissa pienten asuntojen hinnat ovat nousseet muita asuntoja nopeammin.

Kun tulotaso tänä vuonna hieman nousee, on monilla ruokakun-

Arabiaraanta, Helsinki

nilla mahdollista siirtyä vuokralta omistusasuntoon. Tähän osin auttaa asuntojen vaatimaton hintakehitys ja suuri lainoitus.

Vuokrien kehitys

Tilastokeskuksen mukaan vuokrien vuosinousu oli vuoden 2018 neljännellä neljänneksellä 2,3 prosenttia. Vapaaraohitteisten asuntojen vuokrat nousivat koko maassa keskimäärin 2,3 prosenttia ja ARA-asuntojen vuokrat koko maassa 2,4 prosenttia. Pääkaupunkiseudulla vapaaraohitteisten asuntojen vuokrat nousivat 2,5 prosenttia, muualla Suomessa 2,2 prosenttia.

Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen laatimasta asuntojen vuokrien neljännesvuositilastosta, joka perustuu työvoimatutkimuksen yhteydessä kerättävään haastatteluaineistoon ja **Väestörekisterikeskuksen** rakennus- ja huoneistorekisterin tietoihin.

Vuoden 2012 jälkeen vuokrat

ovat reaalisesti nousseet 2–2,5 % vuodessa. Kun lama-aikana tulotaso ei noussut, vuokrat nousivat markkinatalouden sääntöjen mukaisesti: kun ei ollut varaa ostaa omaa asuntoa, oli pakko mennä vuokralaiseksi ja näiden kotitalouksien määrä lisääntyi. Kysynnän kasvu johti suhteellisen alhaisen asuntotuotannon aikana eli tarjonnan rajallisuuden takia voimakkaaseen vuokrien nousuun. Sitä on tukenut myös asumisen tuki pienituloisille.

Tulevina parina vuotena keskimääräinen vuokrataso jatkaa nousuaan reaalisesti noin 2 %:n tasolla. Kun vanhojen asuntojen hintojen keskimääräinen muutos on -2 ... +1 %, kannattaisi nuorten perheiden esimerkiksi lainajärjestelyjen tuella pyrkiä omistusasumiseen.

Väkiluku ja asuntotuotanto suurimpien seutukuntien alueella

Asuntotuotanto ja väestönkasvu

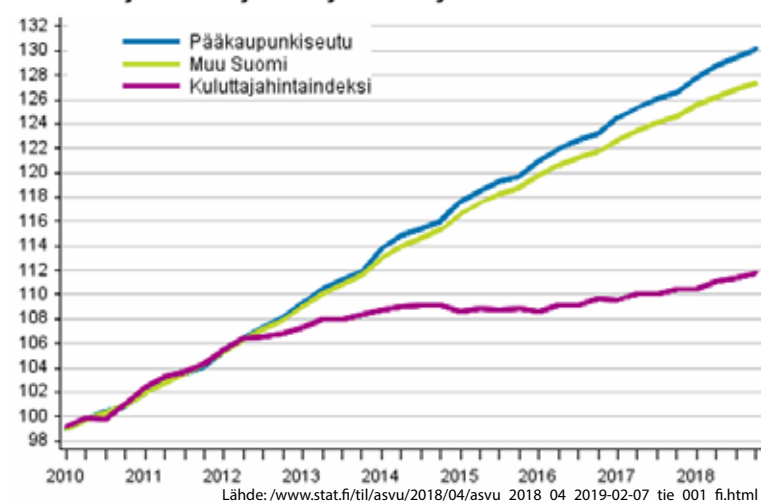
ovat kolmena viime vuotena keskittyneet suurille kaupunkiseuduille. Jopa yli puolet asuntoneliöiden lisäyksestä sijoittui vuonna 2017 Helsingin seudulle.

Taulukossa esitetään **väestönkasvu ja asuntotuotanto seitsemän suurimman seutukunnan alueella**. Aikaisempaa kehitystä valaisee 11 vuoden väestönkasvu, joka antaa mahdollisuuden vertailla kahteen viime vuoteen, joiden välillä ei ole juurikaan eroja. Kolmen suurimman seutukunnan kasvunopeus on ennallaan, mutta pienempien hiipunut.

Taulukosta voidaan päätellä, että asumisväljyys (m²/asukas) kasvoi vain vähän Helsingin ja Turunkin seutukunnissa, keskimääräisesti Tampereen seutukunnassa ja muualla enemmän.

Arto Salmela

Vuokrien ja kuluttajahintojen kehitys 2010=100

Seutukunnan keskuskaupunki	Väestön muutos 2006–2016 %	Muutos 2017 %	Muutos 2018 %	Väestö 2017/2018	Asunto-h-m ² muutos 2017	Asunto-h-m ² 2017, %
Helsinki	12,6	1,2	1,21	1 536 926	812 000	1,49
Tampere	11,5	1,0	1,09	402 467	207 000	1,36
Turku	7,0	0,8	0,75	328 072	150 000	1,07
Oulu	14,5	0,7	0,88	248 275	111 000	1,18

Lähde: Tilastokeskus.

Asumistuen vaikutus asumiskustannuksiin

Voidaan sanoa, että maksamalla asumistukea valtio subventoi matalien palkkojen maksamista Helsingissä, kirjoittaa Osmo Soininvaara. On silti niin, että jos pohjoisen tai muun – Helsingistä katsottuna – syrjäisen Suomen työttömällä on ajolähtö päällä, ei siinä ole harkinnan mahdollisuutta lähteäkö Helsingin ydinkeskustaan, ”ratikkakaupunkiin”, vai vantaalaiseen lähiöön, Unto Nikula kirjoittaa tuoreen pamfletin arviossa.

Tietokirjailija ja poliitikko **Osmo Soininvaara** on kirjoittanut **Akava Works'in** (Akavan tiedontuotanto) tilauksesta raportin **”Asumistuki asuntopolitiikan välineenä tarkastelussa erityisesti Helsingin seutu”**. Tehdävänannon mukaan raportin on tarkoitus tuoda uutta näkökulmaa sosiaaliturvauudistuksesta käytävään keskusteluun. Soininvaara käsittelee raportissaan asuntotilannetta, asumistukea, ja muita asumisen tukimuotoja, niiden vaikutusta asuntopolitiikkaan ja sosiaaliturvan kannustavuuteen.

Soininvaaran pamfletti on kauttaaltaan mielenkiintoista pohdiskelua, ja syventää hänen jo aiemmista kirjoituksistaan tunnettuja kantojaan meneillään olevaan urbanisaatioon ja sen tuomiin haasteisiin. Soininvaaran tarkastelussa on asuntopolitiikka nimenomaan Helsingin seudulla, mutta esipuheen lupauksen mukaan tekstin olisi tarkoitus päteä kaikissa kasvukeskuksissa.

– Koska asiassa tarvitaan ennakkoluulottomia linjauksia, en ole harjoittanut itesesensuuria. Jätän väitteiden kumoamisen muiden teh-

täväksi, kirjoittaa Soininvaara kirjan esipuheessa.

Soininvaaran väitteissä ei juurikaan ole kumoamista. Seuraavassa joitakin huomioita pääkaupunkiseudun ulkopuolisesta näkökulmasta.

Ajolähtö maalta kaupunkiin

Asuntojen arvot ovat laskeneet, joillakin alueilla jopa romahtaneet, poismuuttojen seurauksena. Työperäisen maassamuuton ongelmaksi on monissa tapauksissa muodostunut asuntojen arvojen lasku niin, ettei jäävän asunnon arvolla voi kattaa tulevan asunnon ostoa.

Soininvaaran toteamus, että vaikka tätä vinoumaa ei olisi, se ei lisäisi asuntojen määrää kasvukeskuksissa, pitää tietenkin paikkansa. Ei tuon vääristymän poistuminen – miten sen sitten saisikaan aikaan – tietenkään lisää asuntojen määrää siellä missä on työtä. Asuntojen määrä lisääntyy vain rakentamalla lisää uusia asuntoja.

Soininvaaran näkökulma on siis helsinkiläinen, ja sen vuoksi voi joissakin kohdin korostua kysymys asunnon sijainnista. Sijaitseeko

Jakomäki, Helsinki

asunto ydinkeskustassa vaiko Vantaan tai Espoon takamailla? – Aiempi useampi arvostaa keskeistä sijaintia ja urbaania elämäntapaa. Asunnon sijainti on muuttunut keskeiseksi laatutekijäksi, mikä vaikeuttaa huomattavasti mahdollisuuksia noudattaa onnistunutta asuntopolitiikkaa.

On silti niin, että jos pohjoisen tai muun – Helsingistä katsottuna – syrjäisen Suomen työttömällä on ajolähtö päällä, ei siinä ole harkinnan mahdollisuutta lähteäkö Helsingin ydinkeskustaan, ”ratikkakaupunkiin”, vai vantaalaiseen lähiöön.

Asumistuen vaikutus

Soininvaaran väittäminen, että asumistuki ei nosta vuokria pitää paikkansa siinä mielessä, että Kelan hyväksymille asumistuilla on olemassa ylärajat, mutta nykyään on muodostunut käytännöksi myös viime sijaisen tuen eli toimeentulotuen käyttäminen asumisen kustannuksiin. Tässä tukimuodossa ei ole asumiskuluille ylärajaa.

– Toimeentulotuki hyväksyy paljon suuremmat asumismenot kuin asumistuki ja ne huomioidaan

lisäksi kokonaan, kun asumistuki korvaa korkeintaan 80 prosenttia vuokrasta. Pelkästään tämän perusteella sen (toimeentulotuen) vuokria korottava vaikutus on huomattavasti suurempi kuin asumistuen, kirjoittaa Soininvaara.

Yksittäistä kotitaloutta tarkastellen vuokran nousu ei välttämättä nosta asumistukimenoa. Jos vuokra nousee yli Kelan hyväksymän maksimivuokran, jää lisäkustannus asukkaalle itsensä maksettavaksi tai se maksetaan toimeentulotuesta. Tällöin vuokran korotus kuristaa asukasta viemällä osan muuten käytettävissä olevasta ostovoimasta.

Asumistuki matalapalkkatukena

– Asumistuki on eräänlainen köyhän miehen matalapalkkatuki. Se on tulonsiirroista kustannustehokkaita, koska tukea ei haaskaannu niille, joiden asumiskustannukset eri syistä ovat pieniä. Jos pienituloisten asumista ei tuettaisi, kaupan työntekijän palkalla ei pystyisi asumaan pääkaupunkiseudulla. Voidaan sanoa, että maksamalla asumistukea valtio subventoi ma-

talien palkkojen maksamista Helsingissä, kirjoittaa Soininvaara.

Ennen meillä tunnettiin palkkoissa niin sanottu syrjäseutulisä. Sillä houkuteltiin työntekijöitä maamme haja-asutusalueille. Pitäisikö nyt kehittää jonkinlainen kasvukeskusalueiden lisä? Nykyisten suurten tulorojen aikana, kun ei matalapalkkainen patkätöyläinen näitä ”kohtuuhintojakaan” asumisesta pysty maksamaan.

Tuo yllä oleva kappale on lainaus tämän kirjoittajan tähän lehteen kirjoittamasta kolumnista vuodelta 2013. Saman ongelman äärellä on siis oltu ennenkin. Soininvaaran tulokulma vaan on hieman eri kuin allekirjoittaneella on tuolloin ollut. Soininvaara ei näe kritiikin sijaa siinä, että osa matalapalkka-alojen työvoimakustannuksista maksetaan verovaroin.

Soininvaaran loppukaneetti on helppo yhtyä.

– Perimmäinen ongelma on se, että asuntoja on liian vähän. Tähän ei ole muuta ratkaisua kuin rakentaa lisää asuntoja sinne, missä asuntojen hinnat ovat korkeimmat.

Unto Nikula

Osmo Soininvaara

Pertti Nisonen, Helsingin kaupunki.

Yksiö Ei ole asunto

Yksiö on Studio – näin kaikkialla muualla kuin Suomessa. Asunto määritellään sen mukaan, kuinka monta asuinhuonetta siinä on. Asuinhuone on sellainen, jossa nukutaan, Suomessa ”makuuhuone” (mh). Studio tarkoittaa tilaa, jossa voidaan työskennellä. Siinä on wc ja joskus myös pieni minikeittiö.

On ihmisen pilkkaamista väittää, että ihminen ei halua parveketta tai makuuhuonetta – kun kyse on asunto-osakkeiden hinnoista uudistaloissa. Olen täysin vakuuttunut, että jokainen toivoo ja haluaa myös parvekkeen ja yksin asuva vähintään asunnon, jossa on muiden tilojen lisäksi erillinen asuinhuone = makuuhuone.

Suomesta poistui asumiskäytöstä n. 100 000 vuokra-asuntoa 1960–1970-luvuilla. Ne olivat lähes kaikki nk. alivuokra-asuntoja ja sijaitsivat

hyvin usein nk. rintamamiestaloissa tai ainakin sen tyyppisissä pientaloissa. Kun kansan tulotaso nousi ja asuntolainat saatiin maksettua ei näitä alivuokrahuoneita enää annettu vuokralle, vaan ne jäivät nostamaan omistajaruokakunnan omaa asumisväljyyttä. Nykyään Suomessa on valtava määrä pientaloja, joissa asuu vain kaksi ihmistä, ikääntyvä pariskunta tai pahimmillaan vain yksi ihminen.

Kehitimme uuden asumiskonseptin – ja samalla asuntomuodon:

nuorisoasunnon. Se on samanlainen kuin opiskelija-asunto, jossa on tarkoitus asua vain lyhyt aika ennen elämän vakiintumista. Nuorisoasunnot on tarkoitettu niille 18–28-vuotiaille nuorille ensiasunnoiksi, jotka eivät ole opiskelijoita ja niissä on rajoitettu asumisaika viisi vuotta. Ne ovat huoneita, joissa voi olla oma suihku/wc ja keittotilat jaettuna muiden kanssa.

Oleellista ovat edulliset asumiskulut ja yhteisöllisyys. Mallia haettiin Tanskasta ja Norjasta, jossa asumismuodon ja -järjestön nimi on **UNGBO**. Ranskassa nämä asunnot tunnetaan nimellä **FOYER**. Se on järjestö, joka tarjoaa nuorille myös muita itsenäisen elämän tukipalveluja asunnon lisäksi.

Yksiö-puhe on asumisen taan-

tumista ja sillä pyritään ohjaamaan kansalaisten huomio pois todellisesta kysymyksestä: Riittävän kokoinen asunto on ihmisoikeus, jolla ei saisi keinotella eli pyrkiä kaupallisen voiton maksimointiin. Valitettavasti Suomessa valta on tässäKIN asiassa luisumassa markkinavoimille, kuten myös vanhusten hoidossa ja jopa lastenhoidossa.

Kun aloitin Nuorisoasuntoliiton pääsihteerinä 1987, oli Tanskassa tuotettujen uusien asuntojen keskikoko 114 m². Suomen uusien asuntojen lukuja minulla ei valitettavasti ole käytössäni, mutta oletan, että lukijoille on itsestään selvää, että hyvinvointi ja elämisen laatu ovat varsin selvästi kytköksissä asunnon kokoon = asuinpinta-ala/asukas.

Oma kokemukseni on, että

yksinomaan markkinavoimiin ja voiton maksimointiin perustuva asuntohuoltojärjestelmä ei voi tuottaa tyydyttävää asumista ja johtaa ”surkastuvaan Suomeen”, jossa päätösvalta on luovutettu ylikansallisille sijoitusrahastoille ja kaupallisille asuntotuottajille. Asuntotuotanto tulee ottaa vahvemmin yhteiskunnan ohjaukseen ja pienasunnot (siis ne ”yksiöt”) tulee sallia vain opiskelijoiden ja itsenäistyvien nuorten väliaikaisiksi ensiasunnoiksi.

Jari H. K. Virtanen

FM, isännöitsijä, Helsinki, joka tuotti paljon pieniä asuntoja toimissaan Nuorisoasuntoliiton pääsihteerinä ja yhdistyksen kokonaan omistaman Alkuasunnot Oy:n toimitusjohtajana.

Onnikkaita ajatuksia asumisesta

Seuvaavassa on ajatuskimp-
pu **Helsingin kaupungin
asunnot Oy:n** (Heka) hui-
maavasta muutosvauhdista, jolla
yhtymä uudelleen ryhmittää orga-
nisaatiotaan. Juttuni otsikko johtuu
siitä, että Hekan vastajulkaistussa
strategiassa on yhtenä arvolausena:
– Onni asuu Hekalla.

Kirjoitan osallisena, koska osallis-
tun asioihin vuokralaisdemokratian
luottamushenkilönä.

Ensimmäiset seitsemän vuotta

Heka-yhtymä syntyi niin, että kau-
pungin 21 vuokra-asuntoyhtiön
kiinteistöt fuusioitiin Helsingin
kaupungin asunnot -nimiseen osa-
keyhtiöön. Huoltoa ja isännöintiä
hoitamaan perustettiin 21 yhtiötä,
esimerkiksi **Heka-Malmi Oy** jne.
Toiminnallisesta liikkeelle lähdöstä
on nyt seitsemän vuotta. Vuoteen
2018 mennessä koottiin näiden 21
yhtiön toimitusjohtajuudet, toimis-
tot ja tehtävät viiteen kokonaisuus-
teen. Nämä 21 yhtiötä fuusioitiin
1.1.2018 alkaen viideksi alueyhtiök-
si; **Heka Länsi Oy, Heka Kaakko
Oy** jne.

Heka tänään

Toimistojen muuttaminen, tehtä-
vien uudelleen ryhmittäminen ja monet
muut asiat ovat vielä niin tuoreita,
että niiden pitkän ajan vaikuttavuus-
desta ei voi eikä kannata vielä lausua
mitään.

Heka Muusantori

Siksi asukasaktiivien keskuudes-
sa herätti hämmennystä, kun jakoon
tuli Hekan hallituksen päätöstedote
kokouksesta **12.2.2019**. Tiedotteen
ykköskohdan otsikko on:

– **1. Alueyhtiöiden fuusioimi-
nen Helsingin kaupungin asun-
not Oy:öön**

Päätettiin merkitä tiedoksi fuu-

sioselvitys alueyhtiöiden fuusioi-
misesta Hekaan. Päätettiin jatkaa
kokonaisuusfuusion edellytysten selvit-
tämistä.

En halua osallisena ottaa kantaa
tällaisen muutosvauhdin mielekkyy-
teen. Liiketalouden asiantuntijoiden
suositukset mm. Hekan kokoisen
yrityksen organisaation muuttamis-

vauhdin nopeudesta, jopa suunnit-
telutasolla, alittuvat huomasti. Täl-
laiset sarjafuusioiden taitavat kuulua
paremminkin ydinteknologiaan.

Joka kuudes stadilainen asuu Hekalla

Pääkaupungin ulkopuolella asuvien
on usein vaikeaa hahmottaa Heka-

yhtymän kokoa. Tavallisten vuokra-
asuntojen, joista tässä on kysymys,
määrä on noin 45 500. Näin viime
vuoden alussa muodostetut viisi
alueyhtiötä kuuluisivat itsenäisinä
toimijoina kukin maamme Top10-
listalle. On siis hieman vaikeaa nähdä,
minkälaisista suuruisuuden ekono-
miaa tässä tavoitellaan.

Jos kyseessä olisi valtakunnalli-
sesti toimiva yritys, olisi helpompi
mieltää, mitä on meneillään. Han-
gosta Sodankylään toimiva vuokra-
asuntotoimija painii päivittäin alu-
eittensa erilaisuudesta johtuvien
ongelmien kanssa. Hekassa hallin-
nollinen raja on usein katu. Saman
kadun parilliset talot saattavat olla
Haagan ja parittomat Maunulan
vuokrantasausaluetta.

Goodbye paikallisdemokratia

Olen monasti korostanut, että He-
kan asukasaktiivien vuokralaisde-
mokratia on maamme suurin yh-
tenäinen paikallisdemokraattisesti
toimiva pysyvä verkosto. Nyt me-
nossa oleva fuusiosarja on jo vaikut-
tanut hyvinkin hämmäntävästi sekä
yhteishallintolain että vuokralaisde-
mokratian toimintaedellytyksiin.

Kannattaa erityisesti varoa sitä,
ettei vuokralaisten palveluorgani-
saation (Heka + alueyhtiöt) jatku-
va ja ylinopea uudistaminen lähetä
koko asumisdemokratiaa johonkin
kyberavaruuteen.

Hans Duncker

Lakimuutos

Helmikuun alussa tuli voimaan
lakimuutos, jolla pyritään
ratkaisemaan **väestöltään
vähenevien alueiden vajaakäyt-
töisten asuintalojen ongelmaa**.
Muuttotappioalueilla on runsaasti
tyhjiä Ara-rahoitteisia asuntoja, jopa
kokonaan tyhjiä kerrostaloja. Nämä
ovat rasittaneet valtakunnallisen vuok-
rien tasauksen kautta koko Aran asun-
tokantaa.

Uusi laki on säädetty muotoon,
jossa vaikeuksiin ajautuneiden taloyh-
tiöiden tilanteesta voidaan – kohteen
ongelman mittakaavasta riippuen –
tehdä kolmenasteisia toimia. Voidaan
tehdä eräänlaisia velkajärjestelyä, an-
taa avustuksia tai jos talo päätetään
purkaa, voidaan antaa akordi, siis lai-
nat voidaan antaa anteeksi.

Velkajärjestely

Velkajärjestelyllä voidaan lainmuutok-
sen myötä "...ennaltaehkäistä arava-
vuokrataloyhteisöjen ja asumisoike-
ustaloyhteisöjen taloudellisia vaikeuk-
sia". Ja "...vähentää luottotappioiden
riskiä valtiolle."

Velkojen järjestelyyn mennään, jos
taloyhtiöllä on vielä näkymää parem-
masta, ja "...Valtionkonttori on hyväk-
synyt yhteisölle talouden tervehdyttä-
missuunnitelman..."

Avustus

Avustuksia voidaan uuden lain mu-
kaan myöntää valtion talousarviossa
vahvistettujen myöntämisvaltuuksien
rajoissa taloyhtiöille, joiden "...talou-
delliset vaikeudet ovat aiheutuneet

asuntojen tyhjänä olemisesta, alueen
asuntomarkkinatilanteesta tai muusta
omistajasta riippumattomasta syystä."

Tilanteissa, joissa valtion tuella ra-
kennettu talo on jo vapautunut tuen
edellytyksinä olleista rajoituksista eli
on jo sen ikäinen, että jäljellä oleva
velka on esimerkiksi isosta peruskor-
jauksesta, kuten putkiremontista ai-
heutunutta "...jäljellä olevasta valtion
asuntolainasta tai aravalainasta enin-
tään 60 prosenttia jää valtion vastuulle
(rahoitusakordi)."

Akordi

Uusi laki antaa myös – ensimmäisen
kerran näin lakitekstin muodossa –
eräänlaisena viimeisjaisena vaihtoeh-
tona ratkaisukeinon taloyhtiön talou-
dellisten vaikeuksien ratkaisemiseksi.
Jos alue on kärsinyt pitkäaikaisesta
vaikeasta asuntomarkkinatilanteesta,
ja alueen väestökehitys on aleneva, eikä
positiivista näkymää ole, voi ainoaksi
vaihtoehdoksi jäädä talon purkaminen.

Laki antaa mahdollisuuden myöntää
taloyhtiölle purkuluvan "...jos lai-
nansaaaja on huomattavissa ja pitkäai-
kaisissa taloudellisissa vaikeuksissa...".
Tällöin voidaan yhtiön jäljellä olevasta
lainasta 70 tai jopa 90 prosenttia jättää
valtion vastuulle (purkuakordi). Tällai-
nen kirjautuu valtiontalouden kirjan-
pidossa niin sanotuksi luottotappioksi.

Asuminen & Yhteiskunta -lehti tulee
mahdollisuuksiensa rajoissa seuraama-
an, miten tämä uusi taloyhtiöiden
"eutanasiaalaki" tulee käytännössä toi-
mimaan.

UN

Uudet tavat liikkua

Liikennepolitiikan muutoksia
kuvaava ehkä parhaiten polku-
pyöräilyn aseman muuttuminen,
1960-luvulla monet kaupunki-
suunnittelijat ehdotivat julistamaan,
että polkupyörä jää lasten leluksi.
Nyt Euroopan liikenneministerit pi-
tävät kokouksia, jossa polkupyöräily
on liikkumisen keskiössä. Kautta
aikojen liikkuminen on merkinnyt
ihmiselle vapautta. Tavaraliikenteen
lisääntyminen taas liittyy läheisesti
koko teollistuneen maailman talous-
kehitykseen. Kestävän kehityksen lii-
kenneratkaisut, sähköautot ja robotit
puhuttavat.

**Uudenmaan Maakuntapar-
lamentissa** marraskuussa 2018
dosentti **Markku Tinnilä Aalto-
yliopistosta** tarkasteli uusia ku-
luttajien tapoja liikkua ja viritteli
kuulijoita vakuuttavasti. Muutosta
voidaan tehdä ympäristön ja bisnek-
senkin kanssa yhdessä. Kuka haluaa
omistaa, jos kaiken saa palveluna?
Sukupolvi Y ei välttämättä haluakaan
omistaa mitään ja elämäntyylillä on
kaupunkilainen. Valtaosa autoilun
kustannuksista on piilossa. Usein
vertaillaan vain käyttökustannuksia
ja unohdetaan muut omistamisen
kustannukset.

Maas – Liikkuminen palveluna

Liikkuminen palveluna tarkoittaa
kokonaisuutta, jossa käyttäjät voi-
vat ostaa tarpeidensa mukaan pa-
ketoituja liikkumispalveluja. Liikku-
mispalveluihin kuuluu esimerkiksi

Riitta Salasto

Kevään valoa lukijoille Äkäslompolosta, liikkumisvälineenä myös sukset!

joukkoliikenne-, autoilu- ja kuljetus-
palveluja. Palvelu kuuluisi jokaisen
kaupunkilaisen taskuun, voit maksaa
ja tilata kaikki joukkoliikennepalve-
lut, taksit ja vuokra-autot.

Esimerkiksi arkena julkisilla, kii-
reessä 10€ taksilla, mökille tai isom-
mille asioille aina edullisella vuokra-
autolla. Sinä valitset, kaikki hoituu.
Tätä kokeillaan jo maailmanlaajui-
sesti. **Maas Global** on kerännyt 14
miljoonaa euroa rahoitusta. Taustalla
ovat kansainväliset rahoittajat ja ta-
voite kansainvälistyä, joten järjestel-
mä voi nousta merkittäväksi tekijäksi

Helsingin seudullakin. **Helsingin
seudun liikenteen Kutsuplus-ko-
keilu** poistui pari vuotta sitten, mutta
se saattaa palata. Helsingissä **City
Car Club**:n yhteiskäyttöautot ovat
esimerkkinä autoilun helppoudesta
ilman omistamisen vaivaa.

Onko suunta siis kohti markkinoin-
den ohjaamaa joukkojen liikennettä?
Kuluttajat tai käyttäjät ainakin ohjaa-
vat ja valitsevat. Kehitysyhteistyötä
matkojen yhdistämisen saralla kan-
nattaa jatkaa ja ympäristö kiittää.

Riitta Salasto

Faktaruutu

Liikenne on kaukolämmön jälkeen toiseksi suurin päästölähde pääkaupunkiseudulla. Sen osuus kokonaispäästöistä oli 28 % vuonna 2017. **Hel-
singin seudun ympäristöpalvelujen** (HSY) mukaan liikenteen päästöt
laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 5 %. Liikenteessä suoritteet edelleen
kasvoivat, mutta biopolttonaineita oli käytössä edellisvuotta enemmän.
Osana ilmasto- ja kiertotalouden toimien edistämistä HSY käynnistää
vuonna 2019 **Kestävän kaupunkielämän ohjelman** laatimisen seudullisena
yhteistyönä. Espoo, Helsinki ja Vantaa ovat mukana yhdistämässä
kaupunkien ilmastotavoitteita 2030.

ARA-päivän 15.1.2019 antia

ARA suureksi jälleen...?

Valtio on tukenut 70 vuoden kuluessa yli miljoonan asunnon rakentamista. – ARA on täyttänyt hyvin yhteiskunnallisen roolinsa asumisen kehittäjänä ja edelläkävijänä, ympäristöministeri **Kimmo Tiilikainen** sano Ara-päivän alussa. Se veti jälleen **Marina Congress Centerin** salin täydeltä osallistujia Helsingin Katajanokalla. Nyt etsittiin vastauksia siihen, miten yhteiskunta voisi vaikuttaa niin, että kaikilla olisi mahdollisuus hyvään asumiseen.

Tiilikainen kokosi päättymässä olevan vaalikauden saldoa: ilmastomuutos ja kestävä kaupunkistuminen edistäminen ovat nousseet kauden aikana keskeisiksi teemoiksi. ARA sai häneltä kiitosta hyvin sujuneesta yhteistyöstä.

Toimittaja **Peter Nymanin** vetämään asuntopoliittiseen paneeliin osallistuivat kansanedustajat **Antti Kurvinen** (Keskusta), **Pia Viitanen** (SDP), **Satu Hassi** (Vihreät) ja **Harri Jaskari** (Kokoomus). He olivat yksimielisiä siitä, että tarvitaan pitkäjänteistä, kahden vaalikauden mittaista asuntopoliittikkaa.

Eduskunnan tarkastusvaliokunnan asuntopoliittikan lin-

Ara-päivän eturivissä mm. ylijohtaja Hannu Rossilahti, ministeri Kimmo Tiilikainen ja kansliapäällikkö Hannele Pokka.

jaukset viime syksyltä saivat muutenkin kannatusta. Yksimielisiä oltiin myös asunnottomuustyön tärkeydestä, mutta mielipiteet erosivat odotetusti esimerkiksi siinä, kuinka paljon julkisen vallan tulisi osallistua asuntotuotantoon.

Myös yleisö sai osallistua mielipiteiden vaihtoon äänestämällä viestiseinän kautta. Yleisön mielestä esimerkiksi valtiolla ja kunnilla tulisi olla nykyistä vahvempi rooli asuntopoliittikassa.

Joku irvileuka esitti viestiseinällä myös ehdotuksen ARA:n uudeksi sloganiksi: – Let's make ARA great again!

Luultavasti esittäjä, jos hän oli yhtään tosissaan, kaipaa entistä vaikutusvaltaa ARA:n tehtäviin ja toimintaan. Toisaalta kaukana ovat ne asuntonministeri **Krista Kiurun** (sd) ajat **Jyrki Kataisen** sinipunahallituksessa, jossa kaikesta vähän suunniteltiin ARA:n luonteen muutosta.

RK, www.ara.fi

Kansanedustajat Antti Kurvinen (vas), Harri Jaskari, Pia Viitanen ja Satu Hassi vastasivat kysymyksiin asuntopoliitikasta Ara-päivässä.

Ara-päivän yleisöä Helsingin Katajanokalla.

Ylijohtaja provosoi

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) ylijohtaja **Hannu Rossilahti** arvioi Ara-päivän puheenvuorossaan yhteiskuntakehitystä markkinoiden kaikkivoipaisuuden näkökulmasta. Pienoisena yllätyksenä voisi pitää ylijohtajan puheenvuoroa siinä mielessä, että se oli lähtökohtaisesti ainakin hienokseltaan tämän nykyajan monien vitsauksien juurisyyden, uusliberalismin, vastainen, tai ainakin se oli hyvin skeptinen tämän vallitsevan ajatussuuntauksen suhteen.

Puheen sävy oli yllättävä mieheltä, joka on ARA-uransa aikana johdonmukaisesti pyrkinyt vaikuttamaan maan yhteiskunnallisen asuntotuotannon irrottamiseen sen alkuperäisestä, sosiaalisesta ulottuvuudesta.

Puhe ja käytäntö eivät kohtaa

Rossilahden kaudella Aran tuotantokonseptiin on tuotu sille aikaisempina aikoina vieraita elementtejä ja muutoksia, kuten korkotukimalliin sitoutumisen eripituiset kokeilut. On tullut 20 vuoden välimallia, ja viime vaiheessa kohtuuhintaisuuteen sitoutumisen "rasitteesta" on ollut mahdollista vapautua jo 10 vuodessa. Perinteisesti valtion tukemissa vuokra-asunnoissa on ollut 40 vuoden kohtuuhintaisen

asumisen takuu.

Viime aikoina on myös otettu käyttöön käynnistysavustuksia, joilla on yritetty houkuttaa uusia asuntorakentajia tuottamaan siedettävän hintaisia vuokra-asuntoja. Nämäkään vippaskonstit eivät ole ratkaisseet korkeiden asumiskustannusten ongelmaa.

Rossilahti on siis antanut niin sanotun kohtuuhintaisen asuntotuotannon valua koko ajan lähemmäs markkinaehtoista tuotantoa. Aikaisemmin maan suurimmat yleishyödyllisyys-statuksen omanneet vuokra-asuntorakentajat operoivat nykyään pelkästään kovan rahan asuntomarkkinoilla.

Eikä se kohtuuhintakaan ole enää kohtuullinen hyvin monien tuettujen asuntojen asukkaiden maksukykyyn nähden. Yhteiskunnan on autettava uusliberalismin uhriksi joutuneita asukkaita – myös Ara-asukkaita – koko ajan voimakkaasti kasvavilla asumistuilla.

Omistusrava

Rossilahdi tuntuu kaipaavan vanhassa Arava-konseptissa ollutta omistusravaa. Siis valtion lainoittamaa omistusasumista. Sehän oli oleellinen osa sotien jälkeistä asutuspolitiikkaa, mutta on jo taannoin lopetettu. Omistusasuntomarkkina on pyhitetty kovan rahan pankkilainoitukselle, ja nykyään valtion asuntorahaston

kautta rahoitetaan vain vuokra- ja asumisoikeusasuntotuotantoa.

Ylijohtajan mielestä suomalaisesta asuntopoliittikkaa vaivaa ajatusten köyhyys, ja hänen mielestään tähän onnettomaan tilaan on jouduttu: – ...yhteiskunnan harjoittaman aktiivisen, koko yhteiskuntaa eteenpäin vievän asuntopoliittikan katoamisen seurauksena.

Tästä voisi ajatella, että eikös tuon sanoja juuri itse maan merkittävimpana asuntopoliittikan toteuttajana ole ollut viemässä suomalaista asuntopoliittikkaa tuohon ajatukselliseen köyhyyteen. Onko se ajatuksen köyhyyden vai tietoisesti poliittisen ohjauksen tulosta, että meillä Suomessa on edelleen sietämättömän korkea asumisen hintataso?

Ylijohtaja asettaa asumisen taloudellisen järjestämisen vastakkaisiksi vaihtoehdoiksi lainoitusjärjestelmän eli tuotantotuet ja vuokratukijärjestelmän eli kysyntätuet. – Uusliberalistinen suomalainen keskustelu esittää, että suoraan asukkaalle maksettavat asumistuet ovat hyvä asia ja nykymuotoinen tuotantotuki huono asia.

Kun lainoitusvaihtoehto eli omistusrava on pois valikoimasta, ollaan vuokratuen varassa.

Tuosta voisi ajatella, että vuokra-asuntojen sekä tarjontaan kysyntätukien kurimuksessa ja kierteessä ollaan juurikin sen

ARA:n ylijohtaja Hannu Rossilahti piti kriittisen puheen suomalaisesta asuntopoliitikasta, jonka keskeinen toimija hän itse on.

vuoksi, ettei maassa ole harjoitettu viime aikoina juuri minkäänlaista suunnitelmallista, ja ajatuksellisesti rikasta asuntopoliittikkaa.

Sosiaalinen vs. yhteiskunnallinen

Rossilahdi saivarteli puheessaan tuettuun asumiseen liittyvässä keskustelussa käytettävästä termistöstä. Jos korkeaa asuntopoliittikkaa yritetään jotenkin tulkita, niin ylijohtaja jakaisi ilmeisesti mielellään asuntomarkkinaa niin, että yhteiskunnallista tuotantoa olisi ollut syytä jatkaa, ja siis pitää valikoimassa myös omistusrava-tyyppinen rahoitusmuoto. Ehkä vuokra-asuntotuotanto olisi sitten sitä sosiaalista toimintaa.

Ylijohtaja Rossilahti viittasi puheessaan myös perustuslakiin, jossa

edellytetään yhteiskunnan edistävän jokaisen kansalaisen omaehtoista asumisen järjestelyä ja korosti, että laki ei rajaa keinoja tuon velvollisuuden toteuttamiseksi.

Eihän siinä lainkohdassa keinoista mitään olekaan, mutta ei siihen lainkohdan henkeen myöskään sovi minkäänlaiset, kovan rahan toimijoille vippaskonsteilla jaettavat tuet.

Lain aikaisemmassa versiossa yhteiskunta velvoitettiin järjestämään jokaiselle kansalaiselle asunto.

Ylijohtaja Rossilahti sanoi poileemisen puheensa lopussa tarkoituksenaan olleen provosoida kuulijoita.

Minä provosoiduin.

Unto Nikula

Jyväskylän Puukuokka-taloissa vuoden parhaat ARA-neliöt

Luonnon ja urbaanin ympäristön yhteyksiä on toteutettu Jyväskylässä puukerrostalojen rakentamisessa, alkaen kesän 2014 asuntomessuilta. **Puukuokka-talot 1-3** ovat nyt valmistuneet Kuokkalassa ja asettuvat luonnonläheisesti ympäristöönsä. Arkkitehti **Anssi Lassilan** suunnittelemissa Puukuokassa yhdistyvät uutta luova arkkitehtuuri, uudet rakentamisen tekniikat ja kohtuuhintainen asuminen.

Laatua tilaajalle ja loppukäyttäjälle

Puukuokassa **arkkitehtitoimisto OPEEA** on onnistunut luomaan puukerrostaloille uuden arkkitehtonisen muotokielen. Samalla on ratkaistu rakentamiseen liittyviä teknisiä haasteita ja luotu omaksimalli, jossa asukkaat voivat maksaa osana vuokraa asuntoa omakseen. Asunnot valmistetaan tehtaassa valmiiksi laatikoiksi ja kuin Legopalikoista rakennetaan kerrostalo valmiiksi.

Näin rakentaminen eroaa perinteisestä rakentamisesta siten, että asunnot ovat valmiita, eikä rakennuspaikalla tehdä juurikaan muuta kuin liitoksia ja täydentävää rakentamista. Puukuokka-kohteen tilaaja on **Lakea Oy** ja pääurakoitsija jyvaskyläläinen **JVR-Rakenne Oy**. Puukuokka on luonut pohjan Lakean uudelle Sydänpuu-konseptille, jossa yhdistyvät asuntojen puurakenteiset tilamodulit märkätilojen kivirakenteisiin tilamoduleihin.

Puurakentaminen edistää kotimaista työtä ja nostaa biomateriaalin jalostusasetta. Puurakennukset ovat akustiikan, sisäilman ja lämmityksen energiakulutuksen kannalta edistyskellisiä. Puukuokka osoittaa, että kohtuuhintaista asumista voidaan toteuttaa myös esteettisesti.

Palkintona "Vuoden ARA-neliö"

ARA perusti Suomen itsenäisyyden juhlavuonna 2017 **Vuoden parhaat ARA-neliöt** -laatu-palkinnon. Palkinto jaettiin nyt kolmannen kerran ARA-päivillä 2019. Tunnustuksen keskeisenä myöntämisperusteena on hankkeessa osoitettu esimerkillinen kehittä-

ARA-päivän 15.1.2019 antia

Puukuokka 1-3 Jyväskylän Kuokkalassa.

misote, jossa tavoitellaan vähimmäistasoa korkeampaa laatua ja samalla elinkaarikustannuksiltaan kohtuuhintaista asumista. Palkinnon kriteerejä ovat asumisen uudet konseptit, esteettömyys, turvallisuus, energiatehokkuus ja uusiutuva energia.

Lakea Oy:n Puukuokka on palkittu aiemminkin: **SAFA** on myöntänyt **Arkkitehtuurin Finlandia palkinnon 2014** ja **Asukasliitto ry Vuoden 2015 Asukastoimija** -tunnustuksen. Onnea nyt ARA-palkinnon saajille ja taiteilija **Anssi Uusnäki** komeasta puuveistoksesta ikuistamaan Kuokkalassa kerrostalon ulkoseinää. Taiteilijan kertomus puuveistoksen tiestä kuudesta taideteokseksi oli myös mielenkiintoista kuultavaa. Luonto

Taiteilija Anssi Uusnäki on suunnitellut vuoden 2019 puisen ARA-neliön.

näky ja kuuluu kaupungissa monin eri tavoin. Asukkaat varmasti viihtyvät!
Riitta Salasto

Palkinnon vastaanottajat vasemmalta oikealle Anssi Lassila OPEEA, Jouni Liimatainen Jwood Ky, Arttu Suuronen JVR-Rakenne Oy, Toni Kekki ja Esa Suomalainen A-Insinöörit Oy, Timo Mantila Lakea Oy.

www.nanofinland.fi
info@nano4life.fi

Mirko Balvik
Myynti- ja markkinointipäällikkö
puh. 0400 152 167

Henri Kangas
Kehitys ja markkinointi
puh. 0400 275 885

Nano Finland Oy

Nano Finland Oy 2015 perustettu ekologisten **Nano4Life** -tuotteiden maahantuonti- ja korjausyritys.

Nano4Life-pinnoite mahdollistaa märkätiloille pidemmän elinkaaren.

Nano4Life-tuotteilla käsitellyt pinnat hylkivät vettä ja likaa. Laattapinnat, laattasaumat, lavuaarit, WC:t, peilit ja hanat ovat helposti puhdistettavia käsittelyn jälkeen.

Ennen käsittelyä

Nano Finland Huolto

Palautamme tehopesulla ja tarvittavilla kunnostustöillä kylpyhuoneen entiseen loistoonsa vain 1-2 päivässä. Tämä mahdollistaa työn suorittamisen pienellä häiriöllä myös asuissa huoneistoissa.

Käsittelyllämme saamme likaa ja kosteutta hylkivän pitkäkestoisen suojan. **Nano4Life**-pinnoite estää kalkin, ruosteen ja kasvustonmuodostumista sekä kiinnittymistä pinnoille ja saumoihin.

Käsittelyn jälkeen

Kolumni

Normeilla säätämistä

Hallitus vetelee viimeisiään, ja nyt voi yrittää ynnätä jonkinlaista loppusaldoa. Jos katsotaan, mitä hallitusohjelmassa kirjattiin asuntopolitiikasta runsas kolme vuotta sitten, niin "Kärkihankkeet" -väliotsikon alta löytyy osio, jossa luvataan lisätä asuntorakentamista: "Hallitus toimeenpanee laajan ohjelman asuntorakentamisen lisäämiseksi." Tällainen lupaus on jokaisen hallituksen ohjelmassa ja kuuluu joukkoon fraaseja, jotka on tapana kirjata hallitusohjelmaan.

Liitteessä "Asuntopolitiikan toimet" kirjataan konkreettisempia toimenpiteitä. Yksi **Sipilän** hallituksen kaiken kattava ajatus on alun alkaen ollut erilaisten säädösten ja määräysten karsiminen. Hallitusohjelman julkistamisen aikoihin puhuttiin norminpurkutalkoista. Tämä pyrki on kirjattuna tavoitteena myös asuntopolitiikan käytännön toteutusta käsittelevässä liitteessä.

Hallitus on ohjelmassaan luvannut muuttaa, korjata ja poistaa asuntorakentamisen säädöksiä. Ajatuksena on ollut höllentää määräyksiä, jotka ovat määritelleet esimerkiksi autopaikkojen määrää ja väestösuojia. Myös esteettömyyden vaatimuksia rajataan. Tällaisten normien purkamisen onkin järkeen käypää. Autopaikat kaupunkien ydinkeskustojen tiivistys-uudiskohteissa tulevat kohtuuttoman kalliiksi, eikä kolmikerroksisen hissittömän talon ylintä kerrosta kannata tehdä esteettömäksi.

Mutta milläköhän tavalla synkronissa näiden norminpurkupyrimysten kanssa on hallituksen päätös luopua niin sanotusta yleishyödyllisyysvaateesta. Aikaisemmin tuo määre, status, tarvittiin **Ara-rahoituksen** piiriin pääsemiseksi. Jatkossa Ara-rahoituksen saa mikä tahansa rakennustoimija, jos sitoutuu edes lyhimpään, 10 vuoden kohtuuhintaisuusmalliin. Valtion rahoituksen saa jatkossa pelkällä ilmoitusmenettelyllä kohdekohtaisesti, eli vaikka vain yhtä vuokrakerrostaloa varten. Siinä tarvitaan valvojia, ettei rakentajalla mene sekaisin yleishyödyllisyys-nimikkeellä rakennettua asuntokantaa ja kovalla rahalla saman yhtiön tuottaman kantaa, eli etteivät valtion ja yhtiön rahat pääse sotkeutumaan. Joku normi siihenkin varmaan tarvitaan.

Hallitusohjelmaan kirjattiin myös Ara-asuntoihin tulevat tulo-rajat, ja niiden määräaikaisten tarkistukset. Se vasta normi olisikin ollut! Tämä olisi merkintä yleisesti vieroksutun segregaaion – asuinalueiden sosioekonomisten erojen – lisääntymistä. Voimakkaan vastustuksen – myös **Asukasliitto** vastusti – vuoksi hallitus

luopui tästä asukkaiden tulojen seuranta-aikeesta. Tulorajat jäivät voimaan kuitenkin lyhyimmän, kymmenen vuoden kokotukimallin tuotantoon. Se, että tulo-rajat jäivät voimaan lyhyeen kohtuuhintaisuuteen sidotuissa kohteissa, tarkoittaa sitä, etteivät nuo talot tule olemaan pitkään köyhien asukkaiden asumuksia, vaan ne muuttuvat 10 vuodessa kovan rahan asuintaloiksi.

Hallitusohjelman tekijöillä näyttäisi olleen usko siihen, että tuetun asumisen tuotantoon voisi vaikuttaa kohtuuhintaisuuteen sitoutumisaiakaa säätämällä. Asuntonministeri on useissa yhteyksissä mainostanut lyhyempien sitoutumisaiakojen autuaaksi tekevää vaikutusta. On ollut tarjolla kymmentä, ja kahtakymmentä vuotta. Nämä välimallikkailut eivät kuitenkaan ole nostaneet Ara-asuntojen kokonaistuotantoa, vaan lyhyen sitoutumisen edullisuuden vaikutus on näkynyt siinä, että se on samassa mitassa vähentynyt vanhaan, 40 vuoden malliin sitoutunutta tuotantoa.

Kaiken kaikkiaan Ara-tuotanto on pysynyt tämän hallituskauden suunnilleen samalla, noin 8 000 uudisasunnon tasolla. Sille tasolle se on asettunut pääosin muutamien pääkaupunkiseudun suurten rakennuskokonaisuuksien – Jätkäsaari, Kalasatama, Kehärata – vilkkaan tuotannon ansiosta.

Tämän hallituksen asuntopolitiikka on ollut enempi omanlaisiaan säätämistä.

Unto Nikula

Rovaniemi, Korkalovaara

Käytännön työ opettaa

Päivystäjä yrittää pysyä niin sanotusti kehityksen mukana hoitamalla erilaisia korjausrakentamisen käytännön tehtäviä. Nyt sitten ollaan hetken keittiöremppassa asukkaiden edustajana. Näitä keittiöitä on yli 150, joten perään katsomista riittää joksikin aikaa. Heti alkumetreillä tuli tunne, että keikka jatkuu kauemmin, kuin mitä sopimukseen oli merkitty urakka-ajaksi. Työ lähti käyntiin ja asukkailta alkoi aika lailla saman tien tulla viestejä.

Korjausrakentamisen kodeissa on taitolaji

Kun tehdään sellaisia töitä, joiden aikana asukkaat ovat kotona, pitää työntekijöiden ja ennen kaikkea työnjohdon omata hyvät sosiaaliset taidot. Ihmisillä on sellainen tiedostamaton tunne, että heidän kotiinsa tunkeudutaan. Tämä siinäkin huolimatta, että he tietävät kohta saavansa uuden modernin ja säröttömän keittiön.

Ne ykkösasiat ovat kohteliaat sisääntulot, huolehtiminen lukiuksesta mahdollisuuksien puit-

teissa, olemassa olevan kaluston varominen ja huolellinen suojaus. Työmaakuri koko kohteessa on yhtäläisen tärkeä.

Entä sitten käytännön tasolla?

Kun Päivystäjä sitten tuli valvomaan, kuului kummia asioita. Urakoitsija oli mitä ilmeisimmin päättänyt, että urakan työselostusta ei tarvitse kaikilta osin noudattaa. Tekstitilä ei riitä kaikkien kohtien avaamiseen, mutta huipuesimerkkinä mainitsen, että koska kaapistoja väli-laatoitus oli päätetty vaihtaa välilaminaatiksi, aikoi urakoitsija hoitaa asian niin, että laminaatti liimattaisiin laattojen päälle. Eipä ilmeisesti sillä väliä, pysyisikö levyitys seinässä. Tuolla tavoin tehtynä olisi urakoitsija säästänyt pitkän pennin ja perheet saaneet aika lyhytaikaisen uuden pinnan keittiönsä seinään.

Juuri ennen kuin ryhdyin tätä kirjoittamaan, soitti eräs rouva ja sanoi, että nyt alkaa "savu nousta korvista". Ensimmäinen putkimies ja sanoi, että hän ei voi asentaa

Päivystäjän pakina

45 cm:n tiskikonetta 60 cm:n vaarusaukkoon, ei ole muka lupaa. Hän tarjoutui kyllä ritarillisesti tulla aikanaan asentamaan, kunhan rouva ostaa 60 cm:n koneen. Heti perään toi urakoitsijan kaveri jälkitoimituksena kolme ritiläta-soa tiskipöydän kuivauskaappiin. Kaveri ehti haihtua, ennen kuin asukas huomasi hänen jättäneen kuusi kannatinta kolmea hyllyä varten. Ja sitten vain etsimään esille ne kuusi puuttuvaa. Suuttumusta ehkä lisäsi se, että viikossa hoidettavaksi luvattu työ näyttää nyt venyvän 30 päivään.

Korjausrakentamisen kestopaksimi

Kaikesta vilpittömästä yrittämisestä huolimatta sinnittelee alalla edelleen eräs kestopaksimi:

– Tilataan halvimmman tarjouksen tehneeltä – katsotaan sitten mitä saadaan.

Hyödyllistähän tämä käytännön kokemuksen ylläpitäminen on. Ylläpitoahan se on, koska mikään ei ole muuttunut.

Hans Duncker

Määräenemmistö riittää talon purkupäätökseen

Asunto-osakeyhtiöiden päätöksentekijä rakennusten purkamisesta ja uusrakentamisesta helpottuu. Uudistukseen liittyvät lainmuutokset tulevat voimaan 1. maaliskuuta 2019.

Jatkossa taloyhtiön yhtiökokous voi päättää 4/5-osan määräenemmistöllä purkamisesta ja uusrakentamisesta, kun osakkaille tarjotaan uudet huoneistot yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti. Nykyisen lain mukaan päätöksen on oltava yksimielinen.

Uudistus tuo taloyhtiöille nykyistä enemmän vaihtoehtoja mittaviin peruskorjauksiin.

Jos osakas ei halua osallistua hankkeeseen, hänellä on oikeus vaatia osakkeidensa lunastamista käypään hintaan. Lakiin lisätään myös säännökset vähemmistö-osakkeiden lunastamisesta käypään hintaan. Osakkeenomistajalla, jolla on yli 90 prosenttia taloyhtiön osakkeista ja niiden tuottamista äänistä, on lunastusoikeus silloin, kun peruskorjaaminen ei ole kannattavaa taloudellisesti eikä asuntojen käytettävyy-

den kannalta.

Purkavalla uusrakentamisella tarkoitetaan käytännössä sitä, että kasvukeskusten taloyhtiöt purkavat tai luovuttavat isojen peruskorjausten ja -parannusten tarpeessa olevia rakennuksiaan ja tilalle rakennetaan enemmän uusia asuntoja ja muita huoneistoja.

Tähän mennessä purkavan uusrakentamisen hankkeita on ollut vähän, koska päätökseen on vaadittu osakkaiden yksimielisyyttä.

www.tekniikkatalous.fi

Kierrätysidea

Kierrätysideat facebookissa on saanut suuren suosion, jäseniä reilusti yli 34 000.

Pöytätabletit farkuista

- T**arvikkeita ovat vain:
- vanhoja farkkuja, joista lahkeet ja takataskut etukappaleeksi
  - puuvillakangas esim. vanha pöytäliina takakappaleeksi
- Työvaiheita ovat:**
- Leikkaa farkun lahkeesta ja pöytäliinasta haluamasi tabletin kokoinen kappale, huomioi saumavarat
  - Ompele takatasku farkkukappaleeseen
  - Aseta farkkukangas ja puuvil-

lakangas oikeat puolet vastakkain ja ompele kolmesta saumasta yhteen

- Käännä ympäri
- Silitä huolella
- Ompele kääntöaukko umppeen ja samalla jatka ommel ympäri

Kattauksessa voi taskuun asettaa aterimet ja servetin

Minna Huvi

Kierrätysidean tekijä on Tampereelta.

Katja Karjalainen

Taloyhtiöiden dokumentaation tila ja sen kehittäminen

Houmit -hanke on lähtenyt kehittämään taloyhtiöiden dokumentaatiota osittain ELY-keskuksen tukemana. Yrityksen tavoitteena on löytää helppoja ja yksinkertaisia keinoja kehittää taloyhtiöiden digitaalista dokumentaatiota ja arkistointia.

Taloyhtiöiden dokumentaation taso ja laatu vaihtelee eri taloyhtiöiden kesken huomattavasti. Monissa taloyhtiöissä tiedon dokumentaatiosta on huolehdittu hyvin, mutta useissa kohteissa dokumentaation merkitykseen ei ole vielä havahduttu.

Tulevaisuuden dokumentaation ei tulisi tarkoittaa enää vain sitä, että tärkeää tietoa arkistoidaan ja tallennetaan, vaan tiedon tulisi olla päivittäin asukkaiden ja eri sidosryhmien käytössä.

Dokumentaation laatua mitataan myös siten, kuinka nopeasti tieto on löydettävissä ja kuinka sitä on mahdollista jakaa erilaisia sähköisiä rajapintoja pitkin. Nykyisin asukkaat ja asunnon omistajat ovat entistä valistuneempia huoneiston

tilasta. Heitä kiinnostaa yhtiön tilanne ja mahdollisesti huoneistoon kohdistuneet tai kohdistuvat remontit. Tällöin tiettyjä kiinteistön eri dokumentteja pitäisi pystyä jakamaan myös huoneistokohtaisesti tehokkaammin esimerkiksi kiinteistönvälittäjän kanssa.

Tieto katoaa tai sitä ei ole löydä

Käytännössä taloyhtiöt eivät aina omista kaikkea tietoa itsestään, vaan tietoa on arkistoitu useaan eri paikkaan ja sidosryhmien eri järjestelmiin. Tällöin tieto kohdistuu kyllä taloyhtiöön, mutta isännöitsijän tai huoltoyhtiön vaihtuessa merkittävä osa yhtiön historiasta saattaa siirtyä vanhan toimijan mukana – ja pahimmassa

Houmit on taloyhtiön ja kiinteistön oma digitaalinen arkisto, joka huolehtii siitä, että taloyhtiö omistaa itse kaikki kiinteistöä koskevat tiedot, asiakirjat ja raportit.

tapauksessa hukkaa ja unohtaa. Tätä riskiä ei aina ymmärretä, ja siitä syystä taloyhtiön historiassa voi olla pitkiäkin ajanjaksoja, joilta dokumentaatio on vaikeaa tai jopa mahdotonta löytää.

Taloyhtiön hallituksen päivittäisessä voi osa tiedoista hautautua tai hävitä sukupolvien vaihtuessa. Dokumentaation tärkeyden merkitys kasvaa päätöksenteossa ja suurempien korjaushankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Tiedon löydettävyyden ongelma korostuu Suomen rakennuskannassa, koska rakennuskanta vanhenee ja sitä saneerataan nyt jatkuvasti.

Houmit – taloyhtiön oma digitaalinen arkisto

Houmit on kehittänyt yksinkertaisen ja helppokäyttöisen ohjelmiston taloyhtiöiden korjaus- ja kunnossapitotiedon dokumentointiin ja arkistointiin. Idea on arkistoida

taloyhtiön paperiset asiakirjat digitaaliseen muotoon, niin että jokainen tieto merkitään sähköisin tunnistein. Kun tieto on merkitty ja luokiteltu, sen suodattaminen ja käsittely helpottuu.

Kun tiedot on saatu käännettyä digitaaliseen muotoon, niin koko taloyhtiön dokumentointi jatkaa elämäänsä sähköisessä muodossa. Houmit voidaan ottaa käyttöön myös uudiskohteissa, jolloin käyttöönottoprosessi on huomattavasti kevyempi.

Houmitin tarjoaman dokumentaation tietyt osat voidaan jakaa esimerkiksi kiinteistönvälittäjälle tai paikalle tullut huolto- tai korjausmies voi etsiä tarvittavan tiedon taloyhtiön omasta digitaalisesta tietokannasta. Helposti saatavilla oleva tieto tuo varmuutta taloyhtiön päätöksiin ja säästää kustannuksia korjaus- ja hankesuunnitelmien suunnittelu- ja selvitystyössä.

Houmit on tarkoitus julkaista syksyllä 2019.

Niklas Litmala

Yrittäjä Houmit-hankkeessa,
www.houmit.it

Kirjoittaja Niklas Litmala, yrittäjä Houmit -hanke

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kiinteistön digitaaliseen arkistoon kerätään kaikki taloyhtiön tärkeimmät dokumentit kautta historian, joka helpottaa kiinteistön omistajien ja hallituksen työtä.

Kylpyhuoneen saa kuntoon nopeasti ja ekologisesti

Ovatko kylpyhuoneen seinät pesusta huolimatta harmahtavan likaiset, laatoituksen välit rikkinäisiä ja epäsiistejä niin lattiassa kuin seinässä, WC:n ympärillä? Kosteusvaurioitakin voi olla ja ne on hoidettava ajoissa kuntoon, ennen kuin suurempia ongelmia syntyy. Kylpyhuone on ahkerassa käytössä ja remonttiin menevä aika sekä kustannukset askarruttavat. Aikaa järkevälle suunnittelulle ei tahdo löytyä. Mikä avuksi?

Keskustelen kylpyhuone- ja saunaremonteista asiantuntijoiden kanssa, Helsingin Kivikossa, monen tuntemaan **Sorttiaseman** takana. Hyvä remontin suunnittelu on tärkein lähtökohta työlle. **Nano Finland Oy:n** yrittäjät **Mirko Balvik** ja **Tapio Kangas** tuntevat kaikenlaiset kylpyhuoneet ja kertovat innostuneesti työstään, kylpyhuonekorjausten suunnittelusta ja nopeasta muuttamisen päivän kestävästä toteutuksesta. Mikä parhainta, voit asua remontin ajan asunnossasi. Tässäkin säästyy kustannuksia.

Anni Okkonen ja Ljubov Putnin ovat työparina lähdössä aamulla töihin.

Yrityksellä on kuusi vakinaista asentajaa ja myös tarvittaessa lisätyövoimaa. Toiminta ulottuu Etelä-Suomeen, akselilla Hä-

meenlinna – Lahti eteläpuolelle, Lapissa Saariselälläkin on tehty onnistunutta remonttia. Laske-tun hinnaston mukaan töitä teh-

dään. Asiakkaita ovat mm. isot kauppaketjut, hotellit, yhteisöt ja yksityiset asunnon omistajat. Myös kerrostalojen rappukäytävät, pesutuvat ja saunat kuuluvat toiminnan piiriin.

Nano Finland Oy on 2015 perustettu maahantuonti- ja korjausurakointiyritys, joka tuo Suomeen Nano4Life tuotteita. Brändiä myydään 60 maassa. Valmistetut nano-materiaalit soveltuvat erilaiseen pintakäsittelyyn, kun halutaan muuttaa käsiteltävän pinnan ominaisuuksia. Työssä syntynyt keraaminen kerros ja **SOL-GEL** -teknologia muuttaa pinnat kovaksi keraamiseksi pinnaksi. Mekaanisen kulutuksen- ja korroosion sietokyky sekä vettä hylkivät ominaisuudet paranevat. Vesipisara ikään kuin jää kellumaan kylpyhuonelaatan pinnalle.

Kansainvälisiä sertifikaatteja

Balvik ja Kangas näyttävät tämän havainnollisesti ruiskulla. Pinta on varmasti remontin jälkeen helppo pitää puhtaana. Ennen kaikkea

menetelmä on ympäristöystävällinen ja edustaa uutta, turvallista teknologiaa. Pinnoiteaineet ovat testatusti turvallisia, eikä pinnoitteista haihdu tai liukene vaarallisia yhdisteitä ilmaan. Myös mekaaninen alkupuhdistus on turvallinen. Tuotteille on myönnetty useita kansainvälisiä sertifikaatteja. Ruotsissa yrityksen omistajat ovat oppinsa saaneet.

Kemira aloitti tuotteiden valmistuksen 2008. Kemiran myynnin yhteydessä patentin omistus siirtyi Saksaan ja valmistetaan nykyisin lisenssillä. Asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä lopputulokseen ja nopeaan, 1-3 päivää kestäväan työhön. Yksilöllistä palvelua saat myös otsonoinnista. Esimerkiksi tupakan savun hajun saa pois otsonoinnilla, tai jos vaikka jotakin on palanut pahasti hellalle ja hajua ei lähde tuulettamalla.

Lopuksi yksi vinkki: ei kannata asua suihkussa. Viisi minuuttia suihkussa riittää. Järkevä vedenkulutus on myös ympäristöteko.

Riitta Salasto

Uutisia alueilta

Sairaalanniemen puolesta

Rovaniemi kasvaa voimakkaasti, kuten muutkin maakuntien keskuskäytävät. Ja väestö keskittyy nimenomaan vanhan Rovaniemen alueelle. Kasvuvauhti, viime vuoden ennakkotietojen perusteella noin prosentin luokkaa, on jotakuinkin pääkaupunkiseudun tasoa.

Rovaniemeläiset ovat huolissaan kaupungin viimeisen viheralueen rakentamissuunnitelmista. Tässä lehdessä (A&Y 3/2018) kirjoitettiin niin sanotun **Lääninhalituksen alueesta**. Nyt kaupunkilaisten kapinamieltä nostattaa Sairaalanniemen hävitys suunnitelma. Kyse on samasta kokonaisuudesta. Nämä alueet muodostavat Rovaniemen keskustan ainoan viheraluekokonaisuuden. Sairaalanniemeä puolustavien asukasaktiivien strategiapalaverissa eräs osallistuja vertasi Rovaniemen Sairaalanniemen tilannetta sellaiseen, jossa Helsinki päättäisi rakentaa Kaivopuiston täyteen kerrostaloja. Vertaus on hyvin osuva. Kaupunkien kokoihin suhteutettuna nämä kaksi aluetta ovat todella verrokkeja keskenään.

Murskaava gallup tulos

Kaupungin johto järjesti Sairaalanniemen rakentamissuunnitelman esittelytilaisuuden, mikä kiinnosti kaupunkilaisia laajasti. Paikallislehti *Uusi Rovaniemi* teki netti-gallupin heti suunnitelman julkistamisen jälkeen. Vastausaika

Rovaniemiläisten viesti kaupungin päättäjille on selkeä

oli lyhyt, mutta vastaajien määrä, yli 1000 kaupunkilaista, on gallupotantana hyvin kattava ja tulos kuvastaa täysi vastaansanomattomasti kaupunkilaisten näkemystä Sairaalanniemen rakentamisesta. Verkkokyselyn tuloksen mukaan 14,5 prosenttia vastaajista antaisi historiallisesti merkittävän ja luontoarvoiltaan korvaamattoman Sairaalanniemen grynderien tuhohtavaksi. Alueen arvon kaupunkilaisten virkistys- ja ulkoilualueena ymmärtävien osuus vastanneista – siis alueen suojelemisen puolesta kantansa ilmaiseita – oli 85,5 prosenttia.

Imagohaitta

Rovaniemen korkeat päättäjät hokevat kuorossa, että vaikeassa taloustilanteessa kaupungin

omistuksia on hyödynnettävä maksimaalisesti. Tonttimaata on ”jalostettava”. Tonttimaan jalostaminen tässä, kuten yleensä, tarkoittaa rakennusoikeuden lisäämistä aiemmin sovitusta maksiminelimäärästä. Näin tehdään nyt Sairaalanniemen kaavasuhmuroinnissa.

Kireästä taloustilanteesta huolimatta Rovaniemen päättäjien kannattaisi miettiä Sairaalanniemen kaava-asiaa kaupungin imagon kannalta. Tarjotako matkailijoille ja kaupunkilaisille helposti saavutettava ja viihtyisä luontokontakti, vaiko rakentaa keskusta-alueen viimeiset viherläntit täyteen ylihinnoiteltua asutuskantaa jo muutenkin täyteen rakennetulle niemelle.

Unto Nikula

Kuullaan mutta ei kuunnella

Pääoma jyrää asuntomarkkinoilla tällä hetkellä kotikaupungissani Rovaniemellä sellaista vauhtia, että kaupungin maa- ja rakennusomaisuus vaihtaa omistajaa kuin Nokian osake aikanaan. Moni koulu, liikuntapaikka tai muu julkinen rakennus on päätyttyä tai uhkaa päätyä Rovaniemen keskustan alueella kovan rahan asuinkerrostaloksi. Väliä ei juuri ole ollut sillä, ovatko alueet ja rakennukset historiallisesti tai kulttuurisesti tärkeitä – määräävä vaikutin päätöksiä tehtäessä on kaupungin ”strateginen kaavoitus” ja ”tontin arvon jalostaminen”.

Kun minä olin lapsi, katsoin kaikkea vanhaa ihailen, kuunnelen tarinoita rakennuksista sekä niihin kytkeytyneistä ihmisistä – pystyin jäsentämään maailmaa ja luomaan juuria. Nykyajan hektisessä maailmassa päättäjille tärkeitä on instituutioiden dynaamisuus ja liikkeelläolo; mihinkään ei voi kiinnittyä, koska huomenna tilanne voi olla toisin. Tärkeintä on tuotto-odotus, kate ja strategia menestykseen.

Entä kun tosimaailmassa on meitä hitaita, julkista tilaa ja tukea tarvitsevia ihmisiä? Onko meillä väliä, vai onko vain hälläväliä? Täällä napapiirin navassa meillä tuntuu olevan tasan niin kauan väliä, kun strategian velvoitteista – asukkaiden oikea-aikaisesta kuulemisesta – on pidetty huoli. Sen jälkeen on pitkälti hälläväliä; kuullaan, muttei kuunnella.

Julkisen tilan yksityistämisen johtaa hiljalleen pääomalla

hallitsemiseen, ja asukkaiden ulossulkemiseen heidän omasta elinympäristöstään. Se luo historiatonmuutta ja juurettomuutta, siis sitä, mitä omalta osaltaan kaavoituksessa voitaisiin torjua. Köyhät pysyköön bunkkereissaan lähiöissä, julkista tilaa ei heille ainakaan pidä antaa – perkeleet osoittavat vielä mieltä, jos tilaa saavat!

Vaikka kaavoituksella voitaisiin vaikuttaa ratkaisevasti kaupunginosien (lue: ihmisten) eriarvoistumiseen, ei Rovaniemellä esimerkiksi sosiaaliselle asuntotuotannolle ole juuri ollut sijaa. Kodin löytämisellä ja asuntomarkkinoilla kun on se ero, että ihminen pystyy valitsemaan sellaisen asuinalueen, minkä kokee omaksi ja itsensä identiteettiin sopivaksi.

Valitettavasti tällä hetkellä päättäjät luovat kaupunkia, mikä mahdollistaa kodin harvoille, ei kaikille, noudattaessaan vain pääoman toiveita kaavoituksessa.

Henri Ramberg

Kirjoittaja toimii Rovaniemen 1. kaupunginosan asukasjärjestöjen tiedottajana

Jyrkkälänpolku on kuin peruskorjattu kylä

Kiinteistö Oy Jyrkkälänpolku Turussa on yksi Suomen kiinnostavimmista vuokratyöyhtiöistä. Jyrkkälä on kuin pinnan alla oleva aarre, joka odotti löytäjänsä - onneksi löysin sinut, jotta voin esitellä sinua maailmalle! Olen 38-vuotias tradenomi ja näin ajattelen 1.9.2018 aloittamasta työstäni Jyrkkälänpolun isännöitsijänä ja toimitusjohtajana.

Kiinteistö Oy Jyrkkälänpolku on 17 kerrostalon ja 644 kodin muodostama kylämäinen asuintalokokonaisuus, jossa tarjoamme kodin 1 300 asukkaalle Turun Pahaniemen kaupunginosassa. Tuotamme asukkaallemme kohtuuhintaista asumista omakustannusperiaatteella. Huolehdimme asukkaistamme ja kiinteistöistämme 9 hengen tiimin voimin ja teemme omana työnä mm. kiinteistönhoidon, siivouksen, kirjanpidon, vuokratvalvonnan, isännöinnin ja asuttamispalvelut.

Tiloissamme toimii myös aktiivinen kolmannen sektorin palveluverkosto, joka tarjoaa asukkaalle palveluita ruokapalveluista kerhotoimintoihin. En usko, että missään

Suomessa on tällä hetkellä meitä komeampaa ja toimivampaa peruskorjattua kylää, varsinkaan nyt, kun 2014 alkanut kaikkia asuinrakennuksia koskettanut 28M€ korjaushanke saatiin päätökseen syksyllä 2018. Allianssimuotoisessa korjaushankkeessa uusittiin mm. julkisivut kokonaisuudessaan ja yleisiä tiloja ja kiinteistötekniikkaa kattavasti.

Siirtymäni myyntityöstä vuokrataloisännöitsijäksi sujui luontevasti ja koin uuden myyntisalkussani olevan palvelun, kodin, heti tärkeämmäksi kuin minkään muun aikaisemmin myymistäni palveluista. Mitä enemmän olen oppinut, sitä enemmän huomaan, että koskaan en voi tulla valmiiksi, ja tämä ajatus pitää nöyränä. Huonoilta päätöksiltäkään en ole uralani välttynyt, mutta näistäkin on jäänyt aina oppi mukaan matkaan. Varsinaisten huonojen päätösten pelkoa tärkeämpänä olen kokenut päätöksentekokyvykkyyden ja hyvien käytäntöjen etsimisen ja monistamisen työssäni.

Teen nyt työtä sen eteen, että

asuminen Turun Jyrkkälässä on viihtyisää, vaivatonta ja kiinteistöistämme huolehditaan laadukkaasti. Kun vuokranantaja tekee työnsä vastuullisesti ja yhteistyössä asukkaiden kanssa, syntyy näiden välille luottamusta ja aitoa vuorovaikutusta. Lueimme päivittäin ikäviä uutisia siitä, miten liiketoiminta menee ihmisen edelle.

Haluan taistella tätä kehitystä vastaan ja luoda osaltani vuokra-asumiseen ja Suomeen arvoperustaa, jossa ihminen on etusijalla. Tavoitteeni on, että asukkaani Jyrkkälässä kokevat ylpeyttä omasta asuin ympäristöstään ja kodistaan. Asumisen laatu, kohtuuhintaisuus ja sisältöpalvelut kohtaavat Jyrkkälässä paremmin kuin missään oppikirjassa. Onnistun käytännön työssä ja tavoitteiden saavuttamisessa hyvin tehdyn perustyön kautta, kun olen tiimini kanssa aktiivisesti asukkaiden joukossa. Kun olemme haluttu vuokranantaja ja onnistumme ylläpitokustannusten hallinnassa, myös taloudelliset tavoitteemme toteutuvat kestävällä tavalla.

Jyrkkälän asuntoaluetta Turussa.

Jyrkkälän arvoihin kuuluu myös ympäristöasioiden huomiointi. Hyödynnämme jo mm. aurinkoenergiaa, kehitämme keinoja olla edelläkävijöitä jätteiden kierrättämisessä ja etsimme ratkaisuja, joilla kiinteistöimme jättäisivät mahdollisimman pienen hiilijalanjäljen.

Koen, että nykyinen työni KOY Jyrkkälänpolun toimitusjohtajana on kovan työnteon ja positiivi-

sen ja uteliaan asenteen palkinto. Työni on vastuullista ja saan kehittää suomalaista asumista aitiopaikalta. Olen viihtynyt loistavasti Jyrkkälässä, ja teemme tiimini kanssa hartiavoimin töitä hyvän asumisen puolesta!

Lauri Ahonen

Kirjoittaja on toimitusjohtaja, Kiinteistö Oy Jyrkkälänpolku www.jyrkkala.fi

Harrastajateatterin valioita Mikkelissä

Työväen Näyttämöpäivät 25.–27.1.2019 Mikkelissä on isoin harrastajateatterin vuotuinen katselmus ympäri Suomea. 13 teatteriryhmää näytti parhaan tuotoksensa vuoden ajalta. Harrastajateatterissa valtava innostus ja motiivi on aina vahvasti framilla. Yksipihlajan työväennäyttämön hieno *Punahukka* oli tehty suosittuun **Kari Hotakaisen** tekstiin ja esitettiin **Kulttuuritalo Tempossa** Naismäellä. *Vuoriston kaunotar* järvenpääläisen **Hurmaryhmän** esityksenä oli myös vahva tulkinta irlantilaisen tarinaan.

Housut jalassa naiskaartiin

Turkulaisen **Jo-Jo-teatterin** *Suden nälkä* oli hieno ja omaperäinen näytelmä tulkinta kansalaissodasta turkulaisten kutomonaisten ja vankileirien näkökulmasta **Mikkelin teatterin** isossa ja täydessä juhlasalissa. Se kuvaa Turun naispuolisen nakaartin vaiheita ja on ikään kuin sisarteos **Anneli Kannon** *Veriruuksuille*. Sisällissodan hävinneen osapuolen naisten kokemukset koskettavat jälleen vahvasti. Turun murretta on upeaa ja mielenkiintoista kuunnella. Näyttämöllä on energiaa, yhteisöllisyyttä, tanssia, musiikkia ja pelon voittamista. Tehtaan pomomiehen hahmo on kekseliäs nukke. Naisten radikalisoitumiselle 100 vuotta sitten tuntui housujen vetäminen jalkaan olevan tärkeä tunnekokemus.

Ihmissuhteiden kirjopesua eron jälkeen

Jyväskylän Huoneteatteri on maan parhaita harrastajateattereita. Saimme kokea 60v-juhlaesityk-

Pihla Liukkonen

Liisi Vaari (yllä) ja **Jenni Ali-Keskikylä** tekevät herkästi Turun tehdastyöläisiä, jotka ajautuvat naiskaartiin Jo-Jo teatterin esityksessä..

Kirjopesua Vanhassa Sotkussa.

Mika Terävä käsittelee vaikeaa aiheita, avioeroa naisen, miehen ja lasten näkökulmasta. Se koskettaa tunteisiin, ikävästä ja surusta katkeruuteen, mustasukkaisuuteen, mutta myös huumorin keinoin sitä, miten avioero saa ihmisen raadollisimman tunteet esiin. Omakotitalosta pitäisi molempien aikuisten muuttaa eri asuntoihin ja sopia kahden tyttären asumisvuoroista. Mies tekeekin näin ja on löytänyt uuden ystävän. Nainen jääkin isoon tilaan ja tunnustelee lasten kautta isän elämää uuden ystävän kanssa.

Jani Ahonen on luotettava perusmies isän osassa. Puhumattomuus on vaivan nimi. **Enni Junttila** tekee hienopiirteisen äi-

Riku Suonio

Anumaaria Tulla (vas) tyttärenä, **Jani Ahonen** isänä ja **Enni Junttila** äitinä tekevät perheen kirjopesua eron hetkellä Jyväskylän Huoneteatterissa.

din ja esittää myös uutta ystävää. Helmitaulua käytetään osuvasti työvälineenä, puhelimenä ja tytön ajo-opetuksen hallinnassa. Ilopilleri on **Anumaaria Tulla**, joka esittää pienin asuvaihdoin molempia tyttäriä, **Rekku-koiraa**, sekä vanhempien ystäviä kapakassa. Siellä hän on vain verhon takana käsi tuopissa ja reiteitä repliikkejä ampuen. Aivan mainio on nuoren näyttelijän loppupuolen monologi, jossa hän valittaa, että joutuu pitämään samoja vaatteita koko ajan pikkutyttönsä osassa ja pelkää vaikuttavansa jälkeensä. Ihmissuhteiden kirjopesua, patoutuneiden tunteiden esiin kaivelu on mainiota, ihmisläheistä teatteria.

Pihla Liukkonen

Pauliina Siekkinen (edessä) ja **Katja Pihlaja** ovat upeita asuntovaunun uusparina, joka odottaa edellisen sukupuolenvaihdosta **Ad-Astran** näytelmässä.

Viettelyksiä asuntovaunulla

Jos ei paras, niin ainakin hauskin esityksistä on **Erika Hastin** ohjaus jyväskyläläiselle **Ad-Astra**-teatteriryhmälle. Molemmat ovat kaikissa näkemissäni esityksissä laadun tae. *Viettelyksen asuntovaunu* lainaa nimensä ja perusasetelmansa **Tennessee Williamsin** amerikkalaisesta sodanjälkeisklassikosta suomalaisen kesäsesongin asuntovaunukylään, jossa veli tulee katsomaan mieheksi muuttuvaa siskoa, joka haluaa tehdä lapsen rehevälle romanilaulajattarelle. Aivan viistoa, absurdia tilannehumoria, joka uppoaa minuun kuin veitsi voihin. Pirstustyriseksessä on rohkeaa riisuutumista kuvastamassa asuntovaunun värikästä elämää. Kukaan ei ole oikein sitä, miltä näyttää.

Petteri Olkinuora on uskomattoman hyvä piipahtajaveljen skoi-jari-roolissa. **Pauliina Siekkinen**

on mainion rauhallinen sukupuolenvaihtaja. Mutta **Katja Pihlajan** laulajatar-naisystävä vie useimmat kohtaukset roisilla tavalla. Käsikirjoitus on **Lea Klemolan** ja **Mikko Kivisen** moderni mestariteos 2010-luvun suomalaiselle teatterille. Näimme esityksen Mikkelin teatterin pienellä näyttämöllä, alakerran ravintolan takana tiiviissä loukkotilassa, jossa näyttelijät tulivat havainnollisesti iholle.

Palkinto nuorille miehille

Mikkelin poikateatteri on aina mielenkiintoinen joukko nuoria harrastajanäyttelijöitä. Näimme Vanhassa sotkussa 12 näyttelijän esityksen **Pelkokompleksi**, jonka ohjauksesta vastasi **Joonas Veijonen**. Ryhmän työtapana oli kirjoittaa ensin omia pelkojaan anonyymisti paperille. Laput suljettiin ”Poikateatterin Pandoran lippaaseen”, ja peloista keskusteltiin ja otettiin ryhmän käsittelyyn teatterin keinoin.

Pelkonsa taakse jokainen kirjoitti lapulle myös yhden asian, joka antaa toivoa. Esitys ei siis ollut vailla valoa. Eivätkä toivot jääneet pelon varjoon näyttämölläkään. Moni pelko liittyi äitiin, sukulaisiin, koulumenestykseen ja moneen muuhun asiaan. Fyysisesti liikkuva ja iloinen ryhmä vapautui pelkokomplekseistaan edessämme hyvällä meiningillä.

Harrastajien teatterikenttä on vahva, rohkea ja rikas. Monet esitykset toivat esille yhteiskunnallista keskustelua ja naisten maailmaa, peilaten perinteisen maskuliinisuuden kriisiä, naisten nousevaa itsetuntoa sekä sukupuolirooleja ja tasa-arvoa.

Risto Kolanen

Crazy for You – nuorten teatteritaikaa

George Gershwinin upeiden jazzsävelmien ympärille punottu musiikaali *Crazy for You* on Vaskivuoren lukion toteutuksena ainutlaatuinen ja ainutkertainen. Musikaali toteutettiin tammikuulla **Vantaan Kulttuuritalo Martinuksessa** kehoja ja kenkiä soittaen. Nuorten tanssijoiden steppiaskleet ja musiikin rytmi kutsuvat tanssin pyörteisiin 1930-luvun New Yorkissa ja Nevadan maaseutukylässä. Elämää ja romantiikkaa taiteen keinoin. Musikaalin harjoituksissa siemenestä on kasvanut pikkuhiljaa iso kukinto, jota jokainen produktion jäsen omalla panoksellaan on kasvattanut. Yhdessä olemme enemmän ja yhteistyössä loistamme kirkkaimmin.

Haastattelen ennen esitystä lämpiössä tuottajaa, teatteriopettaja **Susanna Metsälää**, musiikin johtajaa **Mika Karhusta** ja yhtä esityksen näyttelijää **Veeti Laasilaa**, roolinaan Bela Zangler. He ovat ylpeitä teoksesta ja innostus työhön on käsin kosketeltavaa. Koulu onkin tuottanut musikaaleja jo vuodesta 1993, nyt on 28. kerta. Lukiolaiset tulevat tunnettuun lukioon paitsi Vantaalta, Helsingistä, myös Uudeltamaalta ja yksi tällä hetkellä Jyväskylästä.

Lavalla on 54 esiintyjää, orkesterissa opiskelijoita 18 ja lisäksi 4 vierailijaa. Ammattilaisten johdossa opiskelijat voivat päästä opiskelemaan myös valoja, ääntä, lavastusta ja näyttämötekniikkaa. **Niina Huovisen** puvustus kertoo ajan kuvasta vakuuttavasti. Steppikoreografia on **Hannaleena Markkasen** käsialaa.

Lukion taustalla toimii ahkerasti **Vaskivuoren lukion musiikkiseura ry**, joka tukee taideopetusta ja jakaa musiikkituotannosta syntyviä kustannuksia. Osa esityksistä suunnataan aina koululaisnäytöksiksi ja eläkeläisjärjestöille. Lukio voi olla ”kyläkoulu ja kohtaamispaikka” keskellä Myyrmäkeä. Koululaiset katsovat mielellään oman ikäistensä esityksiä.

Musikaali on antanut nuorille mahdollisuuden tehdä ammattimaista teatteria. Jazzrytmit, tanssit, laulut ja stepit kulkevat hienosti. **Ken Ludwigin** kirjan mukainen tarina etenee sujuvasti kohtauksesta kohtaukseen. Välillä näyttämö on täynnä väkeä, välillä herkästi vain pääpari **Polly Bakers**, **Stella Lappalainen** ja **Bobby Child**, **Joona Saturi**. Kaikki ovat taitavia. Voimme uskoa, että kuulemme heistä vielä; monesta voi tulla ammattilainen teatterin saralla. Opiskelijat voivat suorittaa valtakunnallisen lukion teatteridiplomin, mutta taito- ja taideaineet eivät vielä ole ylioppilaskirjoitusaineita Suomessa.

Riitta Salasto

Faktaruutu

Tulevia muita esityksiä on keväälle, www.vaskivuorenesitykset.fi. Vaskivuoren lukion näytelmällä *Työmiehen vaimo* ensi-ilta on Vaskivuoren lukion auditoriossa 8.3. klo 19 Kansainvälisenä naisten päivänä. **Minna Canth** syntyi 175 vuotta sitten ja koulu kunnioittaa näin aina ajankohtaista teosta sorrettujen puolesta. Sivuilta näkee lipputiedot.

Tommi Hämmäläinen

Esityksessä **Bobby Child** ja **Polly Bakers** tanssivat.

Riitta Salasto

Teoksesta ja koulun työstä kertovat **Veeti Laasila**, **Mika Karhunen** ja **Susanna Metsälä**.

ASUKASLIITON NEUVONTAPUHELIN

p. 0600 972 72 arkisin klo 10-14

Liitto neuvoo:

- ▲ vuokra-asukkaita
- ▲ osakeyhtiöiden osakkaita
- ▲ asukkaiden yhdistyksiä
- ▲ asukas- ja talotoimikuntia
- ▲ asukkaiden oikeuksissa
- ▲ sopimus- ja vastuuasioissa
- ▲ asumisterveysasioissa
- ▲ asuinympäristöasioissa

Puhelun hinta 1,69 e/min + pvm

Koulutettu henkilökuntamme
takaa korkean laadun ja
aikataulussa pysymisen.

Tinkimätöntä laatua vuodesta 2008.

YHTEYSTIEDOT

Martti Toukola
p. 040 747 8846
maratoukola@gmail.com

Aarne Toukola
p. 0500 438 863

**OMAKOTITALOJEN
TALOTEKNIikka
-SANEERAUKSIA**

ASUKASLIITTO RY:N JÄSENILLE
**25 EURON
ALENNUS**
UUSISTA VAKUUTUKSISTA*

HYÖDYNNÄ JÄSENETUSI VERKKOKAUPASSA
KOODILLA

ASUKAS

Myyntipalvelu
010 3910 392*

*0,084€/puhelu + (0,06€/min, matkap. 0,17€/min).
jonotus on maksullista.

Vakuutukset myöntää
Suomen Vahinkovakuutus Oy
*Alennusta ei voi käyttää liikenne-
vakuutukseen, määräaikaiseen
matkavakuutukseen eikä jo
alkaneisiin vakuutuksiin.

POP Vakuutus

www.popvakuutus.fi

Asukasliitto ry on
valtakunnallinen, kaikkia
asumismuotoja edustava
asumisen asiantuntija.

Liittymällä jäseneksi saat
asumiseen liittyvää neuvontaa
sekä Asuminen ja yhteiskunta
-lehden kotiisi.

Asukasliitto ry tarjoaa
koulutusta, järjestää
seminaareja ja
asukastapahtumia.

Asukasliittoon voi liittyä:

- asukas-yhdistys
- vuokralais- ja talotoimikunta
- muu asukkaiden yhteisö
- henkilöjäsen

Liitto neuvoo:

- vuokra-asukkaita
- osakeyhtiöiden osakkaita
- asumisoikeusasukkaita
- asukkaiden yhdistyksiä
- asukas- ja talotoimikuntia

Haluan liittyä Asukasliitto ry:n jäseneksi

Nimi
Puhelin
Sähköposti
Lähiosoite
Postinumero
Postitoimipaikka

Jäsenmaksutili FI64 4006 0010 2127 99
Henkilöjäsen 28 e
Yhdistykset 1-50 jäsentä 40 e, yli 50 jäsentä 45 e

Postita liittymiskortti osoitteeseen:
Asukasliitto ry, Vuosaarentie 6a B, 00980 Helsinki

Jäseneksi voit liittyä myös netissä www.asukasliitto.fi

Liity jäseneksi!

Asukasliitto ry

on valtakunnallinen, kaikkia asumismuoto-
ja edustava asumisen asiantuntija. Liitty-
mällä jäseneksi saat asumiseen liittyvää
neuvontaa sekä Asuminen & yhteiskunta
-lehden kotiisi. Asukasliitto ry tarjoaa kou-
lutusta, järjestää seminaareja ja asukasta-
pahtumia.

Asukasliittoon voi liittyä:

- asukas-yhdistys
- vuokralais- ja talotoimikunta
- muu asukkaiden yhteisö
- henkilöjäsen

Liitto neuvoo:

- vuokra-asukkaita
- osakeyhtiöiden osakkaita
- asumisoikeusasukkaita
- asukkaiden yhdistyksiä
- asukas- ja talotoimikuntia

Asukasliitto ry
Vuosaarentie 6 a B
00980 Helsinki
p. 045 132 8404 (toimisto)
asukasliitto@asukasliitto.fi
www.asukasliitto.fi

Jäseneksi voi liittyä myös
netin kautta.

Saajan tilinumero Mottagarens kontonummer	IBAN LUSP Virkkala FI64 4006 0010 2127 99	BIC HELSFIHH
Saaja Mottagare	Asukasliitto ry Vuosaarentie 6 a B 00980 Helsinki	Merkitse viestikenttään jäsenen nimi, e-mail ja osoite, niin pystymme kohdistamaan jäsenmaksun oikealle jäsenelle. Henkilöjäsenmaksu 28;-
Maksajan nimi ja osoite Betalarens namn och adress		
Allekirjoitus Underskrift		Viitenumero Ref. nr
Tililtä nro Från konto nr		Eräpäivä Förfallodag
		Euro 28,00

Maksu välitetään saajalle maksujenvälityksen ehtojen mukaisesti ja vain maksajan ilmoittaman tilinumeron perusteella.
Betalingen förmedlas till mottagaren enligt villkoren för betalningsförmedling och endast till det kontonummer som betalaren angivit.